

2016

ÅRSRAPPORT

03	ET GODT ÅR FOR SPAREBANK 1 MODUM.....
04	SPAREBANK 1 GRUPPEN OG BANKSAMARBEIDET
06	ÅRSBERETNING 2016
15	HOVEDTALL
16	RESULTATREGNSKAP
17	BALANSE
19	KONTANTSTRØMOPPSTILLING
20	INNHold NOTER
21	NOTER
44	REVISOR
47	ERKLÆRING FRA STYRET OG BANKSJEFEN
48	GAVER 2016
51	TILLITSVALGTE I SPAREBANK 1 MODUM

Et godt år for SpareBank 1 Modum.....

I 2016 leverte SpareBank 1 Modum et av sine beste resultater. God underliggende drift, kostnadskontroll, utbytte fra felleseide selskaper og høy vekst er blant de viktigste årsakene til det gode resultatet.

Hele 2016 var preget av lave renter og sterk konkurranse i boliglånsmarkedet. Til tross for et krevende konkurransebilde vant vi markedsandeler i de 3 kommunene vi er representert – Modum, Øvre Eiker og Nedre Eiker. Vi opplevde også høy og lønnsom vekst i de tilstøtende kommunene.

Vi har høyt fokus på innovasjon og utvikling innenfor det digitale og selvbetjente segmentet samtidig som vi har sterk tro på tilby det lille ekstra ved fysisk tilstedeværelse.

I våre markedsområder var det høy aktivitet spesielt innenfor boligutvikling og næringsbygg. Sterk konkurranse har

presset våre marginer, men vi har lyktes med å opprettholdt et tilfredsstillende nivå. Vår vekst i bedriftsmarkedet har i 2016 vært god.

Gjennom bankens deltagelse i SpareBank 1-alliansen har våre kunder tilgang til noen av markedets beste produkter og teknologiske løsninger. SpareBank 1-alliansen bidrar også til at våre kunder har tilgang til assistanse og rådgivning alle dager i året fra kl. 0700-2400.

Det gode resultatet i 2016 bidrar ytterligere til å styrke bankens evne til å møte regulatoriske myndighetskrav samtidig som banken fortsetter sitt bidrag til verdiskapning og bærekraftig utvikling

i de lokalsamfunnene vi er en del av. Bankens deltagelse med risikovillig utlånskapital, kapitalforvaltning og gavetildelinger har i 2016 styrket den lokale forankringen.

Vi ser frem til å jobbe videre med de utfordringer bank og finans bransjen opplever og konstaterer at vi har et godt grunnlag for sunn og lønnsom drift i strategiperioden 2017-2020.

Egil Meland
adm. banksjef

SPAREBANK 1 GRUPPEN OG BANKSAMARBEIDET

SpareBank 1-alliansen er et bank- og produksamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

SpareBank 1-alliansen er Norges nest største finansgruppering. Alliansen består av 16 selvstendige banker som er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og organisasjoner.

Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen ca. 7000 medarbeidere, hvorav ca. 1200 er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet med datterselskaper.

SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjør Alliansesamarbeidet. Hensikten med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser for å bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet, slik at de forblir sterke og selvstendige. Alliansesamarbeidets visjon er: Attraktiv for kundene og bankene.

SpareBank 1 Banksamarbeidet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstjenester til alliansebankene som kunder, og bidrar til at felles utvikling og felles aktiviteter gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler. Selskapet eier og forvalter også alliansens immaterielle rettigheter under det felles merkevarenavnet SpareBank 1.

SpareBank 1 Banksamarbeidet utvikler og leverer felles IT/mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp.

Disse 16 selvstendige bankene er sammen om SpareBank 1-alliansen

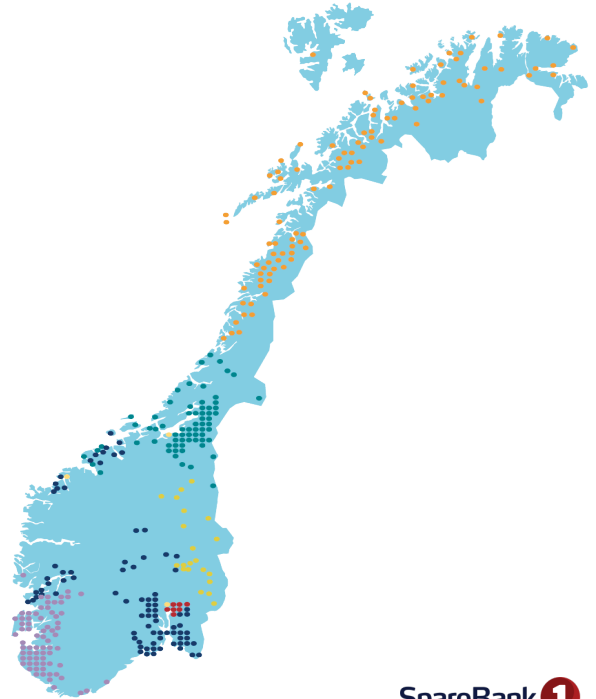

- SpareBank 1 BV
- SpareBank 1 Gudbrandsdal
- SpareBank 1 Hallingdal Valdres
- SpareBank 1 Lom og Skjåk
- SpareBank 1 Modum
- SpareBank 1 Nord-Norge
- SpareBank 1 Nordvest
- SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg
- Bank 1 Oslo Akershus AS
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland
- SpareBank 1 SMN
- SpareBank 1 SR-Bank ASA
- SpareBank 1 Søre Sunnmøre
- SpareBank 1 Telemark
- SpareBank 1 Østfold Akershus
- Sparebanken Hedmark

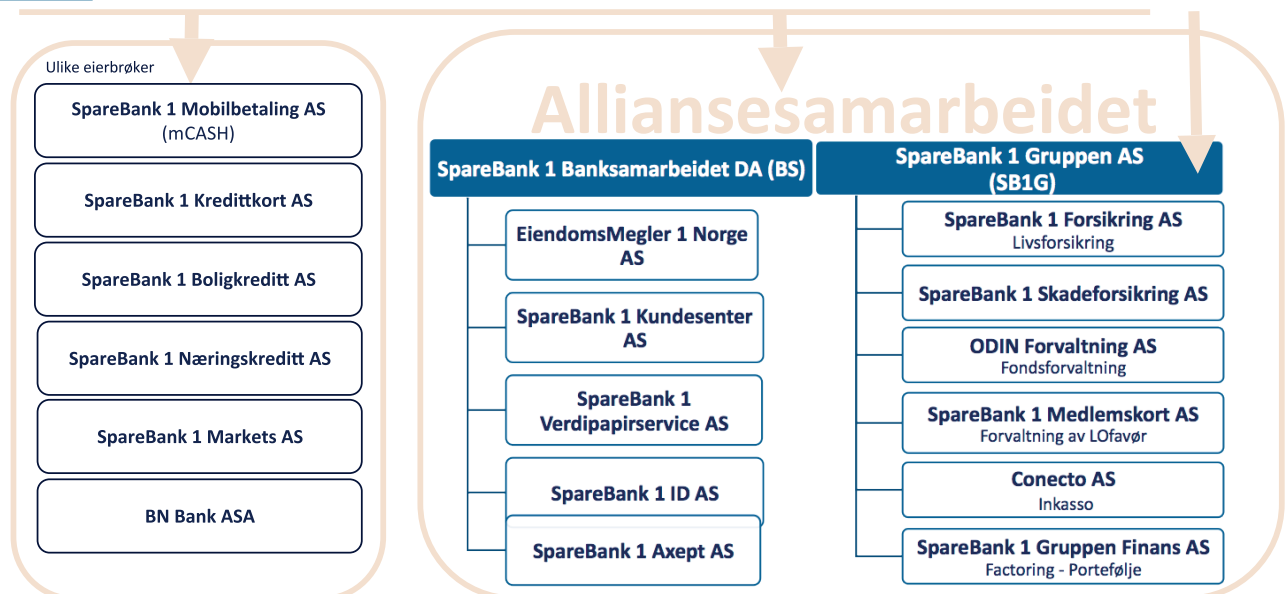
Av de 16 selvstendige sparebankene i SpareBank 1-alliansen er:

- ✓ 6 børsnoterte egenkapitalbevisbanker
- ✓ 8 tradisjonelle egenkapitalbevisbanker
- ✓ 1 aksjesparebank
- ✓ 1 forretningsbank

SpareBank 1

Alliansepartnere/eiere:

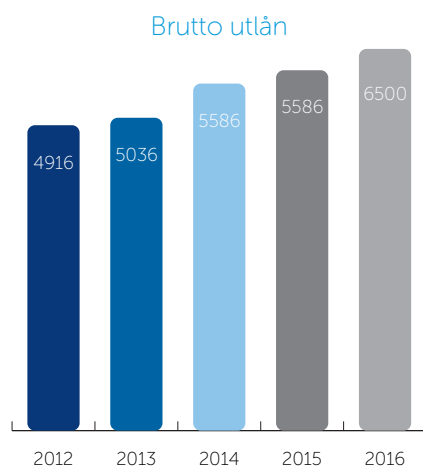
Årsberetning 2016

SpareBank 1 Modums utvikling

2016 var preget av omstilling i norsk økonomi, sterk konkurranse i boliglånmarkedet, og stor utbyggingsaktivitet i bankens markedsområde. SpareBank 1 Modum leverte et av sine beste resultater med en økning på 32,1 mill. sammenlignet med 2015. Hovedårsaken til dette er økte utbytter fra bankens produktselskaper, gevinst ved salg av aksjer i SpareBank 1 Oslo Akershus AS, samt økte inntekter som følge av høyere salgsaktivitet og vekst.

Den digitale utviklingen og våre kunders forventning til bedre produkter og tekniske løsninger har løftet vårt fokus på innovasjon og utvikling. Vårt eierskap i SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1-alliansen sikrer tilgang til en konkurransedyktig produktbredde og digitale løsninger med høy kvalitet. Bankens deltagelse i SpareBank 1 Banksamarbeidet gjør at vi er godt posisjonert til å møte konkurransen i alle kanaler og på de plattformer våre kunder bruker.

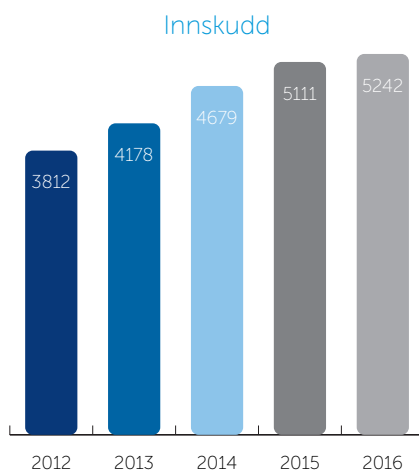
Banken har i 2016 en god utvikling i alle forretningsområder. Utvikling av organisasjonen med fokus på kompetanse har bidratt til bedre responsbehandling og relevans for våre kunder. Veksten i personmarkedet på 14,9% og veksten i bedriftsmarkedet på 6,9% er først og fremst hentet i bankens primære markedsområde – kommunene Modum, Øvre Eiker og Nedre Eiker. I tillegg til god vekst i bankens primære markedsområde opplevde vi god vekst

i sekundære markedsområder. Veksten i bedriftsmarkedet kom som en følge av flere større utbyggingsprosjekt i Øvre Eiker og Modum.

I 2016 feiret SpareBank 1 Modum sitt 175 års jubileum. Banken har gjennom hele året brukt gavefondet aktivt til utdeling av midler til allmenntilgjengelige formål i vårt markedsområde. Kombinasjonen av gavefondstildelinger og utstrakt sponsorvirksomhet har styrket vår posisjon som samfunnsaktør og lokal støttespiller.

Lange perioder med lave renter påvirker over tid innskuddsmarkedet. Mange kunder har gjennom året flyttet midler til alternative plasseringsordninger. Dette i kombinasjon med mange nye aktører i markedet har skapt stor konkurranse om innskuddsmidler. I dette bildet har banken allikevel hatt en tilfredsstillende utvikling og vår innskuddsdekning er på et tilfredsstillende nivå. Privatmarkedet oppnådde en vekst på 4,1% mens bedriftsmarkedet hadde en marginal nedgang på 0,1%. Med stigende rentebaner er det forventning om et mer normalisert, men konkurransepreget innskuddsmarked i fremtiden.

Lavt rentenivå og sterk konkurranse har bidratt til press på rentemargin gjennom hele året. Netto renteinntektene økte med 6,3 mill. kr som følge av sterk utlånsvækst i privat- og bedriftsmarkedet.

Provisjoner fra lån overført SpareBank 1 Boligkreditt utgjorde samlet 14,3 mill. kr (18,3 mill.

kr). Provisjonsinntektene er redusert på grunn av lavere marginer på boliglån.

Banken gjennomførte to renteendringer i 2016, en rentenedsettelse og en renteoppgang. Renteendringene ble gjennomført som en konsekvens av endring i pengemarkedsrentene i mai og november.

Aksje og rentemarkedet har vist en positiv utvikling i 2016. Det gjenspeiles i verdiutvikling på bankens verdipapirbeholdning og avkastning på finansielle eiendeler.

Kostnadsutviklingen har vært som forventet. I forbindelse med avvikling av bankens ytelsesbaserte pensjonsordning pr 31.12.16 er det utstedt fripoliser og kostnadsført 2,1 mill. kr som en engangskostnad til dette. 2016 har vært preget av høyt kostnadsfokus.

Banken er godt kapitalisert og har en tilfredsstillende finansiering. Bankens solide finansielle stilling legger et godt grunnlag for å møte regulatoriske krav, sterk konkurranse og omstillingsbehov.

Risikostyring

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Risikostyringen i SpareBank 1 Modum skal støtte opp under bankens strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

For å sikre en hensiktsmessig og effektiv prosess har styret vedtatt rammebetingelser som ivaretar bankens behandling og oppfølging av de risikoområder som er knyttet til bankens forretningsdrift. Bankens strategi, policy for risikostyring og underliggende strategier for hvert risikoområde oppdateres årlig. Dette setter rammer slik at SpareBank 1 Modum drives med et moderat risikonivå innenfor bankens forretningsområder.

Styret mottar og gjennomgår med administrasjonen løpende rapporter over bankens risikokoeksponeringer, samt virksomheten sett opp

mot interne og eksterne rammer. Banken er i hovedsak eksponert for kredittisiko, markeds- og likviditetsrisiko, samt operasjonell risiko.

Finansiell framskrivning

Med utgangspunkt i det strategiske målbildet og forretningsplanen utarbeides det en framskrivning av forventet finansiell utvikling for de neste tre årene. I tillegg gjennomføres det en framskrivning av en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Formålet med framskrivningen er å beregne hvordan den finansielle utviklingen i aktiviteter og makroøkonomi påvirker bankens finansielle utvikling, herunder egenkapitalavkastning, finansieringssituasjon og kapitaldekning.

Kredittisiko

Det er styrets policy at SpareBank 1 Modum skal ha en moderat kredittisiko. Kredittisiko defineres som risiko for tap som følge av kundens eller andre motparters manglende evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken.

Kredittisiko anses å være det vesentligste risikoområdet i bankens virksomhet, og er under kontinuerlig overvåking. Overvåkingen av risikoen i porteføljen skjer bl.a. ved hjelp av bankens risikoklassifiseringssystem, hvor hver enkelt kunde på bakgrunn av objektive kriterier, klassifiseres etter misligholdssannsynlighet og tapsgrad gitt mislighold. Scorekortene er utarbeidet av Kompetansesenter for Kredittmodeller (KFK) som er et samarbeidsorgan for SpareBank 1 -alliansen. Den samme klassifisering danner grunnlag for støtte i den enkelte kredittbeslutning.

Samlet sett har banken i 2016 hatt en utvikling i vekst som ligger noe høyere enn den generelle kredittveksten i Norge. Kvaliteten i personmarkedsporteføljen vurderes som meget god, og utviklingen er stabil. Lavt rentenivå, lav arbeidsledighet og moderat stigning i boligpriser påvirker porteføljen positivt ved å opprettholde kundenes gjeldsbetjeningsevne samtidig som sikkerhetsverdiene øker. Lån til privatmarkedet ytes på bakgrunn av kredittscoring kombinert med en individuell vurdering av tilbakebetalingsevnen hvor det er tatt høyde for en «normalrentebelastning».

Banken yter i liten grad kreditt uten sikkerhet, og majoriteten av lånene i privatmarkedet ligger innenfor 80 % av forsvarlig verdigrunnlag på bolig. Dette sammen med det faktum at 79,8 % av bankens brutto utlån er til kunder i bankens primær- og sekundærrområde, gjør at kredittisikoen i boliglånporteføljen anses å være lav. Det forventes fortsatt utlånsvest i 2017. Sikkerhetsdekningen er god, noe som fortsatt tilsier en begrenset tapsrisiko for banken. Kvaliteten i bedriftsmarkedsporteføljen vurderes også som god. Banken legger vekt på å ha tette relasjoner til sine næringskunder og låner primært ut til kunder i bankens primær- og sekundærrområder. Styret har som målsetting at lån til næringsvirksomhet ikke skal utgjøre mer enn 35 % av bankens samlede utlån. Pr 31.12.16 utgjør andelen 22,2 % målt ved brutto utlån. Styret overvåker løpende bankens eksponering innenfor ulike bransjer, samt størrelsen på enkeltengasjementer. Selv om det også innenfor næringssegmentet for en stor del er gitt utlån/kreditt mot sikkerhet i fast eiendom, representerer utlån til næringsvirksomhet en høyere risiko enn utlån til privatmarkedet. Utviklingen i kredittporteføljen følges opp via blant annet misligholdsrapporter, kvartalsvise engasjementsgjennomganger og risikorapporter. Tiltak og fokusområder vurderes løpende med bakgrunn i utviklingen i tallmaterialet.

I 2016 har de faktiske tap i SpareBank 1 Modum på engasjementer hvor det ikke tidligere har vært foretatt tapsavsetning vært på 0,1 mill. kroner. Netto tapskostnad i 2016 er 10,8 mill. kroner grunnet bl.a. økning i gruppevise nedskrivninger. Styret mener det er noe kredittisiko knyttet til enkelte av bankens utlånsengasjementer. Individuelle tapsavsetninger ved utgangen av 2016 er på 9,0 mill. kroner hvorav 8,2 mill. kroner i tapsavsetning knyttes til bedriftsmarkedet.

Fremtidige endringer i kredittisiko vil påvirke kredittkvaliteten i porteføljen og dermed også tapsavsetningene. Endringer i kredittisiko vil bli fanget opp gjennom den løpende overvåkingen av porteføljen.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen defineres som risiko for at

banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/ eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av høyere finansieringskostnader. Styret har vedtatt en strategi for likviditetsstyring. Likviditetsstyringen bygger på konservative rammer og gjenspeiler bankens moderate risikoprofil. Den blir gjennomgått minimum en gang i året. Strategien inneholder konkrete rammer og styringsparametre, retningslinjer for diversifisering og retningslinjer for rapportering. Inkludert er også en beredskapsplan for likviditet. I forbindelse med ICAAP prosessen foretas det også stresstestanalyser av likviditetsrisikoen.

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom spredning av innlånene fra ulike innlånskilder og med ulike forfallstidspunkter. Bankens utlån finansieres i hovedsak med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde, og innskuddsdekningen målt som innskudd i % av brutto utlån viser en reduksjon og er 80,6 % (86,7 %). Banken har en ramme som sier at innskuddsdekningen ikke skal være under 73 %.

Overføring av godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS bidrar til å dempe finansieringsbehovet og dermed likviditetsrisikoen. I løpet av 2016 økte banken overførte lån med 430 mill. kr.

Utviklingen i innskuddsdekningen og likviditet følges løpende av administrasjonen, og rapporteres til styret.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater, aksjer og egenkapitalbevis, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som finansiering og rentehandel.

Styring av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for blant annet investeringer

i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Rammene blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum en gang årlig. Risikostørrelsen overvåkes løpende og følges opp gjennom periodevise rapporter til styret. Banken benytter et markedsledende verdipapirsystem for å styre og kontrollere bankens markedsrisiko.

Renterisiko oppstår hovedsakelig fra fastrenteutlån og investeringsporteføljen. Det er vedtatt maksimale grenser for den totale renterisikoen banken skal eksponeres mot. Renterisikoen er uttrykt i form av en effekt målt i kroner ved ett prosentpoeng endring av verdiene på renteinstrumentene.

Som et ledd i den løpende likviditetsstyringen har SpareBank 1 Modum behov for å disponere en beholdning av verdipapirer som kan benyttes på flere måter for å regulere bankens behov for likviditet og som grunnlag for sikkerhetsstillelse i Norges Bank. Bankens beholdning av obligasjoner, aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis utgjorde pr 31.12.16 620,4 mill. kr (601,8 mill. kr). Av det totale beløpet utgjør obligasjoner 327,5 mill. kr, for det meste OMF-er og andre obligasjoner med lav risiko. Formålet med denne beholdningen er primært å tilfredsstille retningslinjer til likviditetsreserver, samt å plassere overskuddslikviditet. Strategiske og langsiktige investeringer utgjør 240,1 mill. kr. Av de langsiktige investeringer utgjør 94,6 % investeringer i selskaper i SpareBank 1-alliansen. Om-løpsaksjer, egenkapitalbevis og aksjefond utgjør 52,9 mill. kr. Risikoen for bankens samlede beholdning anses som lav.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: svikt i IKT og andre systemer
- Eksterne årsaker: kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko representerer både på kort og lang sikt en trussel som kan medføre en vesentlig kostnad. Prosessen for styring av operasjonell risiko i SpareBank 1 Modum

skal i størst mulig grad hindre at ingen enkelt-hendelse forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens stilling i alvorlig grad. Banken har en moderat risikoprofil for operasjonell risiko og arbeider kontinuerlig med risikoreduserende tiltak.

Kapitalstyring

Styret har vedtatt en målsetting for banken på minimum 15,0 % ren kjernekapitaldekning, og samlet kapitaldekning på minst 18,5 % pr 31.12.2017. Bankens mål for kapital ligger over regulatoriske krav. Kapitalstyring skal sikre at SpareBank 1 Modum balanserer forholdet mellom:

- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalavvendelse i forhold til bankens strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi
- Konkurransedyktig egenkapitalavkastning
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil og de til enhver tid gjeldende krav fra myndigheter og markedsaktører
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i bankens definerte markedsområde
- At ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad

Det utarbeides en kapitalplan for å sikre en langsiktig og effektiv kapitalstyring. Disse prognosene tar hensyn til forventet utvikling i de neste årene, samt en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag over flere år. Et viktig verktøy for å analysere en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag, er bruken av stresstester. Det gjøres stresstester av enkeltfaktorer og scenarioanalyser hvor banken utsettes for ulike negative makroøkonomiske hendelser gjennom flere år. SpareBank 1 Modum har i tillegg utarbeidet beredskapsplaner på likviditets og kapitaldekningsområdet for i størst mulig grad å kunne håndtere slike kriser dersom de skulle oppstå. For å sikre tilstrekkelig finansiell fleksibilitet har generalforsamlingen gitt styret fullmakt til å utstede fondsobligasjon på inntil 65 mill. kr og ansvarlig lån på inntil 50 mill. kr. Fullmakten har varighet til 07.12.2017. Banken rapporterer kapitaldekning etter Standard-metoden.

Gjennom opptak av ansvarlig lån og et solid resultat har banken bygget opp kapital i 2016. Bankens rene kjernekapitaldekning er 17,8 %.

Bankens mål på ren kjernekapitaldekning på 15 % nås ved utgangen av 2016 med god margin. Videre tilfredsstiller SpareBank 1 Modum det gjeldende kombinerte minimums- og bufferkravet på 11,5 % pluss Pilar 2 kravet på 2,5 %, samlet 14 % ren kjernekapitaldekning ultimo 2016, med meget god margin. Banken har ved utgangen av 2016 en solid finansiell stilling, er godt posisjonert i forhold til konkurrenter. SpareBank 1 Modum vil fortsette å bygge kapital fremover, og evt. utstede fondsobligasjon og/eller ansvarlig lån ved behov og gjennom dette sikre at banken opprettholder god soliditet og tilfredsstiller eventuelle nye krav.

Organisasjon og arbeidsmiljø

Bankens hovedkontor er i Vikersund, Modum kommune. I tillegg har banken avdelinger i Åmot, Hokksund og Mjøndalen.

Pr. 31.12.16 var det 65 medarbeidere i SpareBank 1 Modum fordelt med 59 på heltid, og 6 på deltid. Banken hadde samlet 63 årsverk.

Det ble i 2008 vedtatt nasjonale regler for autorisering av finansielle rådgivere slik at kundene i et offentlig register kan forsikre seg om at rådgiver innehar riktig kompetanse. Ved utgangen av 2016 hadde vi 33 autoriserte rådgivere. For å sikre best mulig kvalitet ved tegning av skadeforsikring, er det opprettet en egen godkjennelsesordning for rådgivere. Ved utgangen av 2016 hadde vi 26 godkjente medarbeidere.

For å møte kundenes forventinger om høy kompetanse, er kontinuerlig kompetanseutvikling et viktig satsingsområde for banken. Kompetente medarbeidere er også ofte motiverte medarbeidere.

Det utøves internkontroll i henhold til forskrift om systematisk helse, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Banken er medlem av Modum Felles Bedriftshelsetjeneste som deltar i arbeidsmiljøutvalgets møter. Sykefraværet i banken var 4,2 % i 2016, hvorav 2,1 % er langtidsfravær. Dette er et forholdsvis lavt fravær som vi tror skyldes et godt og systematisk nærvarsarbeid.

Vi arbeider kontinuerlig med helsefremmende tiltak for å sikre oss at langvarig fravær ikke skal skyldes faktorer på arbeidsplassen. Vi samarbeider med Min Helsebank, der både medarbeider og ledere kan bli fulgt opp av fagpersoner etter eget behov og ønske.

Arbeidsmiljøet er godt, og det er utarbeidet rutiner for området helse, miljø og sikkerhet, som følges i den daglige virksomhet. Det ble ikke rapportert om personskade i 2016 som følge av uhell.

Vi har en forholdsvis flat organisasjonsstruktur og banken er opptatt av at alle, også lederne, er medarbeidere. Vi praktiserer medarbeiderskap og etterstreber en lærings- og treningskultur. Dette mener vi gir engasjerte medarbeidere og gode prestasjoner.

Banken gjennomfører annet hvert år en organisasjonsundersøkelse. Resultatene fra denne undersøkelsen arbeides med og følges opp ved rapportering til styret, ledelse og tillitsvalgte. I tillegg jobbes det med tiltak på avde-

lingsnivå. SpareBank 1 Modum ligger helt på toppen i alliansen i denne undersøkelsen.

SpareBank 1 Modum er sertifisert som Miljøfyrtårn. Dette er en nasjonal sertifiseringsordning som har som mål å skape miljøvennlig drift med miljø- og klimatilstand som er konkrete, målbare og lønnsomme. Bankens ønsker å støtte opp om lokalt engasjement for et bedre miljø.

SpareBank 1 Modum driver ikke forsknings- og/eller utviklingsaktiviteter i egen regi, og har derfor ikke kostnader relatert til slike aktiviteter.

SpareBank 1 Modum er medeier i Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland A/S som eies av 3 lokale sparebanker. Selskapet har 7 kontorer, i Vikersund, Hokksund, Mjøndalen, Hønefoss, Gran, Nittedal og Gjøvik. Samarbeidet mellom eiendomsmegler og bank fungerer godt.

Arbeidsgivers aktivitets- og redegjøringsplikt på likestillings- og diskrimineringsområde

Arbeidsgivere, offentlige myndigheter og arbeidslivets organisasjoner skal jobbe aktivt,

målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Banken vil oppleves som fremtidsrettet og utviklingsorientert. Vi ønsker å bidra til å løse viktige samfunnsutfordringer, bidra til høyere yrkesdeltakelse, økt verdiskapning og et konkurransedyktig arbeidsmiljø. Det er viktig for oss å speile markedets og samfunnets forventninger.

Banken har i sin personalpolitikk målsatt likestilling mellom kjønn. Målsettingen om at det ikke skal være lønnsforskjell mellom kvinner og menn i banken for medarbeidere i samme type stilling, anses som oppfylt. Det kan være lønnsforskjeller mellom stillinger ut fra stillingsinnhold og krav til kvalifikasjoner.

Målet om likestilling inkluderer også jevn fordeling mellom kjønn i lederstillinger. Bankens har i sin rekrutteringspolitikk lagt dette til grunn. Bankens ledergruppe består av 50 %

kvinner. Andelen kvinner i høyere avlønnede stillinger øker. Dette skyldes både høyere utdannelsesnivå, men også at banken aktivt har redusert antall stillinger med lavere krav til utdanning.

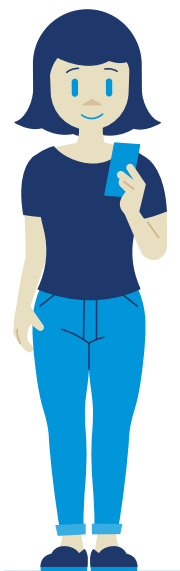
Banken tilpasser både arbeidsoppgaver og de fysiske forutsetninger for at personer med nedsatt funksjonsevne kan fungere godt i arbeidshverdagen. Nedsatt funksjonsevne skal ikke være til hinder for å kunne konkurrere om stillinger i banken.

Det er en målsetting i SpareBank 1 Modum at etnisk tilhørighet ikke skal være til hinder for å bli rekruttert.

Etiske retningslinjer

SpareBank 1 Modum møter samfunnet og kundene gjennom våre medarbeidere. For at banken skal fylle sin rolle i samfunnet og næringslivet på en god måte og oppnå den nødvendige troverdighet, er det viktig at våre medarbeidere evner å:

- opptre profesjonelt og tillitvekkende
- identifisere og reflektere over etiske problemstillinger
- ta opp og diskutere etiske problemer med kolleger eller ledere
- begrunne sine beslutninger på en saklig måte

Vi anser det som viktig å utvikle holdninger som skaper tillit hos kunder og i samfunnet for øvrig. Like viktig er det å utvikle et kritisk skjønn til egne og andres vurderinger og å kunne si fra når det er behov for dette. En finansiell rådgiver forventes å kunne håndtere etiske utfordringer på forsvarlig måte og kunne redegjøre for sine valg. Det fordrer meget god kompetanse i etikk. Alle nyansatte får en gjennomgang av våre etiske retningslinjer. I tillegg har vi en gjennomgang av retningslinjene en gang i året. Retningslinjene er dynamiske fordi verden rundt oss endrer seg, og for å ta høyde for dette, evalueres retningslinjene en gang pr. år ifbm den årlige gjennomgangen.

Samfunnsansvar

SpareBank 1 Modum er en betydelig og aktiv samfunnsaktør i Modum og blir mer og mer synlig også i Øvre Eiker og Nedre Eiker. Vi er levende opptatt av det som skjer i regionen, og gjennom vårt samfunnsengasjement ønsker banken å stimulere til økt verdiskapning. Engasjement overfor kunder, vår region og egne ansatte er verdier som preger virksomheten. Bankens engasjert og opptatt av at bankens kunder skal lykkes, hvordan vår region utvikler seg samt at bankens ansatte skal ha interessante og utviklende arbeidsoppgaver.

Kunder

I forhold til arbeid knyttet til samfunnsansvar har SpareBank 1 Modum hatt fokus på å styrke kunderelasjoner samt bedre etterlevelse av lover og regler for blant annet hvitvasking. Selve fundamentet i vår virksomhetsmodell er å skape verdier for den regionen vi er en del av. Allokering av kapital, både til næringsutvikling og boligbygging er vår viktigste samfunnsoppgave.

SpareBank 1 Modum har et avgrenset geografisk næringsområde og ser derfor at det er vanskelig for banken å påvirke brudd på menneskerettigheter. Bankens vil gjøre det som står i bankens makt dersom brudd på menneskerettigheter blir oppdaget hos bankens relasjoner.

Lokalsamfunnet

SpareBank 1 Modum støtter prosjekter som skaper engasjement, som har verdi over tid og

gir nytte og glede til mange som bor i vårt markedsområde. Gjennom utdeling av gaver ønsker banken å stimulere til engasjement og utvikling. Barn og unge er en viktig del av målgruppen for bankens gavetildelinger. Disse representerer vår fremtid. Gode vilkår for barn og unge gir gode vilkår for vår region. Bankens ønsker å støtte gode tiltak som kommer allmenheten til gode. Det skal satses på bredde fremfor smale målgrupper, og lag fremfor enkeltutøvere. Bankens tildeler gaver i kategoriene kunst og kultur, utdanning og forskning, idrett og friluftsliv og samfunnsutvikling. Bankens gavefond er en betydelig del av vårt overskudd. Midler fra dette fondet deles hvert år ut til allmenntilgitt formål innenfor kultur, idrett, utdanning og næringsliv. I 2016 delte vi ut hele 7,0 millioner kroner til lokale formål. 180 store og små organisasjoner i distriktet mottok et betydelig bidrag. SpareBank 1 Modum opprettet i anledning sitt 150-års jubileum i 1991, et fond pålydende kr. 500.000,- hvis avkastning skal brukes til støtte for unge talenter innen idrett, sang og musikk og andre kulturaktiviteter som teater, drama, dans, film, foto og lignende i Modum. Hensikten er å fremme utviklingen av disse kulturgrupper i bygda vår og skape grobunn for sunne interesser blant unge mennesker. I 2016 ble det delt ut 5 stipendier fra jubileumsfondet, to idrettsstipendier a kr. 15.000, Lars Bratvold Bonnégolt (snowboard) og Jørgen Hølen (motorcross), to musikkstipendier a kr. 25.000 til Adrian Christoffer Dahl (klassisk gitar) og Joshua Sarvig Can (elgitar og klassisk gitar) og ett stipend i gruppen annet, til dugnadsgjengen i Åmot IF, kr. 10.000.

SpareBank 1 Modums Næringslivsfond har som formål å fremme tiltak for å styrke næringslivet i Modum. Fra fondet kan det hvert år utdeles inntil kr. 200.000,- etter søknad og fondets midler bør særlig nyttes til finansiering av undersøkelser og tiltak med sikte på å komme i gang med ny produksjon, finansiering av produktutvikling, konsulenttjenester, opplæringstiltak og markedsundersøkelser.

For 2016 ble det besluttet å gi støtte med kr. 100.000,- til Entreprenørskapslinja, Rosthaug Videregående Skole.

Prinsipper for god selskapsledelse

God virksomhetsstyring i SpareBank 1 Modum

omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som bankens styres og kontrolleres etter for å sikre innskytternes og andre gruppers interesser i banken. Banken ble etablert i 1841 og har siden påtatt seg sin del av ansvaret for en positiv utvikling av sitt næringsområde både i sin ordinære bankdrift, men også ved aktivt å støtte opp om god næringsutvikling vurdert på selvstendig grunnlag.

Vår visjon er: «Den anbefalte banken»

Våre verdier er: «Nær og dyktig»

Vår forretningsidé er:

- være en selvstendig, lokalorientert bank for kunder i Modum, Øvre Eiker, Nedre Eiker og nærliggende områder.
- dekke samlet behov for finansielle tjenester til personer, små- og mellomstore bedrifter, landbruk, offentlig sektor, lag og foreninger
- etablere nære og langvarige kunderelasjoner gjennom kompetente, forandringsvillige medarbeidere med eget krav til kvalitet og høyt etisk nivå.
- gjennom god lønnsomhet og soliditet bidra til utvikling av næringsliv, kultur og idrett.

SpareBank 1 Modum er en selveid institusjon. Sammensetningen av de styrende organer er regulert i Lov om Finansieringsforetak, en felles lov for finansforetak i Norge. Loven er styrende for bankens selskapsrettslige forhold. Bankens øverste organ er generalforsamlingen, som består av ni representanter valgt av innskytterne og tre representanter valgt av de ansatte. Generalforsamlingen velger bankens styre.

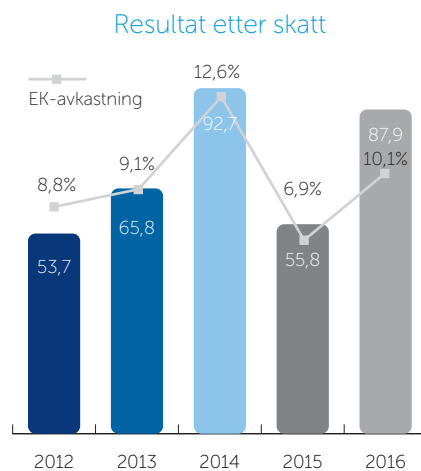
Etter at det kom forskrifter med krav om godtgjørelses-, revisjons- og risikoutvalg, er det vedtatt at bankens styre også skal fungere som godtgjørelses-, revisjons- og risikoutvalg.

Regnskapet revideres av revisjonsselskapet Ernst & Young AS ved statsautorisert revisor Thomas Anfinrud Karlsen.

Resultatutvikling

SpareBank 1 Modum oppnådde i 2016 et resultat på 87,9 mill. kroner (55,8 mill. kroner) og

en avkastning på egenkapitalen på 10,1 % (6,9 %). Resultatforbedringen skyldes i hovedsak en positiv utvikling i bankens ordinære drift, økt nominell rentenetto, gode bidrag fra tilknyttede selskap og inntektsføring av gevinst ved salg av SpareBank 1 Oslo Akershus, samt høye engangskostnader i 2015 i forbindelse med ombygging av hovedkontoret.

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter i 2016 utgjorde 126,9 mill. kroner (120,6 mill. kroner). I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde rentenettoen i 2016 1,8 % (1,8 %). 2016 har vært preget av reduserte kundemarginer grunnet lavt rentenivå og sterk konkurranse. Økt utlån og innskudd både til privat- og næringslivskunder har bidratt til økte renteinntekter.

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter utgjorde pr 31.12.2016 46,8 mill. kroner (48,5 mill. kroner). Netto provisjonsinntekter ble redusert med 1,7 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak lavere provisjonsinntekter fra boligkreditselskapet grunnet reduserte marginer på boliglån i 2016. Øvrige provisjonsinntekter har en positiv utvikling. Andre inntekter består i hovedsak av leieinntekter på fast eiendom.

Avkastning på finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle eiendeler ble 29,9 mill. kroner (6,5 mill. kroner). Mottatt utbytte økte med 16,8 mill. kroner som hovedsakelig skyldes økte utbytter fra selskaper i

SpareBank 1-alliansen, samt inntektsføring av utdeling fra Visa Norge FLI på 4,5 mill. kr. Verdiendring og gevinst/tap på finansielle eiendeler økte med 6,7 mill. kroner. Dette skyldes positiv kursutvikling på obligasjons- og aksjeporteføljen i år.

I tillegg er gevinst ved salg av aksjer i SpareBank 1 Oslo Akershus inntektsført med 13,4 mill. kr.

Eierandeler i felleskontrollert virksomhet

Banken har eierandeler i Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS, som er knyttet til eierandeler i BN Bank AS. Investeringene er i regnskapet verdsatt til kostpris. I SpareBank 1 Gruppen AS forventes et positivt resultat etter skatt i 2016 på 1 598 mill. kroner. Forsikringsvirksomheten er den vesentligste bidragsyter til resultatet, men de øvrige produktselskapene har vist tilfredsstillende resultatfremgang. Samarbeidende Sparebanker AS har en eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS på 19,5 %, mens bankens eierandel i Samarbeidende Sparebanker AS utgjør 7,5 %. Dette ville for banken ha medført en andel av resultatet på 23,4 mill. kroner for 2016.

Bokført kostpris på SpareBank 1 Modums investering i Samarbeidende Sparebanker AS utgjorde ved årsskiftet 47,7 mill. kroner, mens bankens andel av egenkapitalen i Samarbeidende Sparebanker AS var 114,5 mill. kroner.

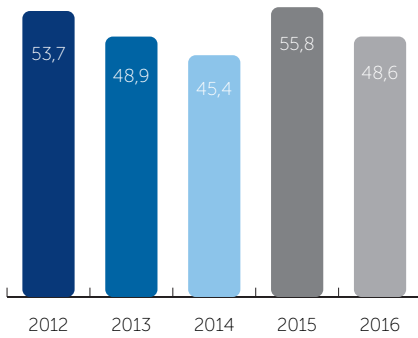
I forbindelse med overtagelsen av Glitnir Bank ASA, nå BN Bank ASA, ble bankens eierandel lagt under Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS. Bankens eierandel i dette selskapet er 5,25 %. Bokført verdi på eierandelen er 0,9 mill. kr, mens bankens andel av egenkapitalen i selskapet var 32,3 mill. kroner.

Siden investeringene i Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS er verdsatt til kostpris, blir bankens resultatandel i disse selskapene ikke regnskapsført. Mottatt utbytte fra de nevnte selskaper i 2016 på 15,5 mill. kroner (3,6 mill. kroner) er inntektsført.

Driftskostnader

Sum driftskostnader i 2016 utgjorde 99,0 mill. kroner (98,0 mill. kr). Personalkostnader utgjør

Kostnadsprosent

om lag 55 prosent av de totale driftskostnadene. Økningen i personalkostnader på 6,1 mill. kr skyldes i hovedsak økte pensjonskostnader og generell lønnsvekst. Det er kostnadsført 2,1 mill. kr i engangskostnader i forbindelse med avvikling av bankens ytelsesordning. Andre driftskostnader ble redusert med 7,7 mill. kr som i hovedsak skyldes engangskostnader i 2015 grunnet ombygging av hovedkontoret. Målt i forhold til totale inntekter utgjorde driftskostnadene pr. 31.12.2016 48,6 % (55,8 %). Styret viderefører sitt fokus på kostnadsutviklingen i 2017 og har mål om en kostnadsprosent på under 49 % i 2017.

Tap og mislighold

Årets netto tap på utlån og garantier er 10,8 mill. kroner (1,1 mill. kroner). Endring i individuelle nedskrivninger og netto konstatert gevinst er kostnadsført med 5,9 mill. kroner (0,1 mill. kroner). Gruppenedskrivninger er økt med 4,9 mill. kroner (økt med 1,0 mill. kroner). Sum individuelle og gruppevise nedskrivninger på utlån utgjorde 28,2 mill. kroner (17,7 mill. kroner). Brutto misligholdte utlån over 90 dager utgjorde pr. 31.12.2016 26,7 mill. kroner (22,3 mill. kroner) tilsvarende 0,3 % (0,3 %) av brutto utlån inkl. volum overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Tap og misligholdssituasjonen er spesifisert i note 14. Etter styrets vurdering er bankens kredittrisiko moderat.

Årsoverskudd og disponeringer

Etter fradrag av skatt med 18,4 mill. kroner (19,8 mill. kroner), ble resultatet av ordinær

drift 87,9 mill. kroner (55,8 mill. kroner). Styret er godt tilfreds med resultatet for 2016. Banken har oppnådd god vekst i et konkurranseutsatt marked.

Under henvisning til lov om årsregnskap m.v. § 3-3a, bekrefter styret at forutsetningene om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

Årsoverskudd av ordinær drift etter skatt 87 916 mill. kr

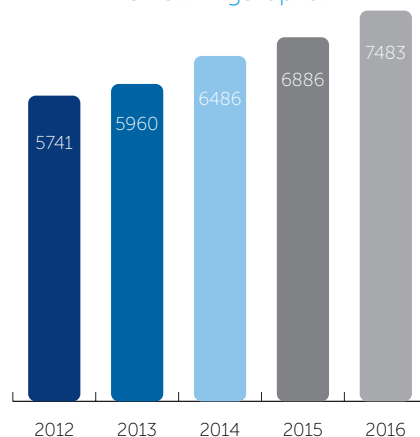
Styret foreslår følgende disponeringer:

Overført til sparebankens fond	kr. 81 716
Overført til gavefond	kr. 6 200
Sum disponert	kr. 87 916

Balanse

Forvaltningskapitalen var ved utgangen av året 7 438 mill. kroner, en økning på 8,0 % fra samme tidspunkt i fjor. Økningen skyldes økte utlån. I samme periode er lån overført til Boligkreditt økt med 430 mill. kroner.

Forvaltningskapital

Brutto utlån pr. 31.12.16 utgjorde 6 501 mill. kroner som er en økning på 10,3 % siste år. Medregnes endring overførte lån (økning) til SpareBank 1 Boligkreditt AS på 430 mill. kroner, var utlånsvæksten 13,0 %. Privatkunder har fortsatt hoveddelen av lånene med 70,7 %,

mens næringsliv har 29,3 % av utlån. Tas det hensyn til overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS er andelen lån til privatkunder 77,8 %.

Innskudd fra kunder økte med 131 mill. kroner som er en økning på 2,6 % siste år. Banken hadde en innskuddsvekst fra personmarkedet på 4,1 %, mens innskudd fra næringsliv og offentlig sektor ble redusert med 0,1 %. Ved siste årsskifte utgjorde innskudd fra personkunder 64,0 %, mens næringsliv og offentlig sektor bidro med 36,0 %. Bankens innskuddsdekning pr. 31.12.16 er 80,6 % (86,7 %).

Verdipapirer

Bankens portefølje av aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis var ved siste årsskifte bokført med 52,9 mill. kroner. I tillegg hadde banken plassert 240,1 mill. kroner i anleggsmidler dvs. unoterte aksjer og aksjer i tilknyttede selskaper og investeringer i felleskontrollert virksomhet. Av de langsiktige investeringer utgjør 94,6 % investeringer i selskaper i SpareBank 1-alliansen.

Langsiktig finansiering

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder. Tilgang på finansiering i markedet er tilfredsstillende. Banken arbeider løpende med å tilpasse seg regelendringer innenfor likviditetsområdet. Isolert sett vil disse endringene bidra til å redusere bankens lønnsomhet. Bankens viktigste finansieringskilde er for tiden SpareBank 1 Boligkreditt AS, og per 31.12.16 var utlån på samlet 2,5 mrd. kr overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Til sammen utgjorde gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 1 190,6 mill. kroner (897,5 mill. kroner) i 2016 og besto kun av obligasjonsgjeld. Gjennomsnittlig restløpetid var ved utgangen av 2016 1,9 år. Av bankens totale verdipapirgjeld ved årets slutt forfaller 12,1 % i 2017.

Banken tok i mai 2016 opp et ansvarlig lån på 45 mill.kr for å styrke bankens soliditet og tilfredsstillende myndighetskrav.

Bankens likviditetssituasjon er tilfredsstillende. Bankens Liquidity Coverage Ratio (LCR) er samlet 108 %, og er høy i forhold til regulatorisk krav (70 %).

Pensjon

Banken har avviklet den ytelsesbaserte pensjonsordningen pr 31.12.16 og alle ansatte er fra 01.01.2017 innmeldt i bankens innskuddsordning. I forbindelse med avviklingen er det utstedt fripoliser og det er kostnadsført 2,1 mill. kr i tilknytning til dette, jfr. note 19.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen gjenspeiler i stor grad aktiviteten på de forskjellige områdene drift, investering og finansiering. Den reelle utlånsveksten vil imidlertid ikke fremgå av kontantstrømoppstillingen da den ikke viser utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Den reelle utlånsveksten er på 13,0 % og er større enn kontantstrømoppstillingen viser.

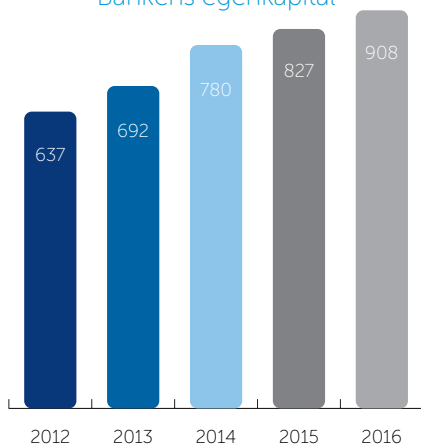
Egenkapital

Etter forslag til avsetning utgjør bankens egenkapital og avsetninger pr. 31.12.16:

Sparebanken fond	kr.	898 564
Gavefond	kr.	9 564
Sum	kr.	908 128

Bankens rene kjernekapitaldekning pr. 31.12.16 er 17,8 % (16,5 %). Bankens mål på ren kjerne-

Bankens egenkapital

kapitaldekning på 15 % nås ved utgangen av 2016 med god margin. Videre tilfredsstillende SpareBank 1 Modum det gjeldende kombinerte minimums- og bufferkravet på 11,5 % pluss Pilar 2 kravet på 2,5 %, samlet 14 % ren kjernekapitaldekning ultimo 2016, med meget god margin. Styret vurderer bankens soliditet til å være god, og at banken er godt posisjonert i forhold til konkurrenter. For å sikre tilstrekkelig finansiell fleksibilitet fremover har generalforsamlingen gitt styret fullmakt til å utstede fondsobligasjon på inntil 65 mill. kr og ansvarlig lån på inntil 50 mill. kr. Fullmakten har varighet til 7.12.2017.

Styret mener at årsregnskapet gir et rettvisende bilde av SpareBank 1 Modums eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Utsiktene for 2017

Politiske hendelser i Europa og USA kan endre forventningene til økonomisk vekst i 2017 og forsterke utfordringene i norsk økonomi.

Usikkerheten i norsk økonomi forventes å vedvare fremover både når det gjelder vekst i økonomien og sysselsettingen. Det forventes fortsatt lave renter som styrker husholdningenes og bedriftenes gjeldsbetjeningsevne selv med lavere inntekter.

SpareBank 1 Modum forventer ingen vesentlige endringer i makroøkonomiske forhold i bankens markedsområde. Bankens markedsområde er inne i en positiv utvikling. Arbeidsledigheten er stabil, boligprisene moderat stigende og det er høy aktivitet i boligbygging. Markedsområde er lite påvirket av utfordringene i oljenæringen.

Banken forventer vekst i utlån til både person- og bedriftskunder. Det er usikkert hvor stor effekt den nye boliglånsforskriften, som ble innført 1.1.2017 for å dempe veksten vil ha. Størst effekt forventes i Oslo, men effekten kan

også merkes i bankens markedsområde. Det forventes fortsatt sterk konkurranse og press på marginer som følge av et vedvarende lavt rentenivå.

Med stigende boligpriser og økende gjeldsnivå blant bankens kunder øker også risikoen for tap. Tapene økte i 2016 fra lave nivåer og kan øke ytterligere i 2017, men banken har en god soliditet og er forberedt på dette.

Fokuset på effektiv bankdrift fortsetter i 2017. Banken skal sørge for å ha tilgjengelige og enkle selvbetjente digitale løsninger for kundene. Digitalisering av banktjenester medfører at kostnadene til IT og systemutvikling forventes å øke, men samtidig gi effektivitetsgevinster på sikt. Målet for banken er å ha en kostnadsprosent som er konkurransedyktig med andre banker det er naturlig å sammenligne seg med.

Banken er godt kapitalisert og rustet til å møte et spennende, men utfordrende marked.

Takk til ansatte, tillitsvalgte og forbindelser

SpareBank 1 Modum leverte et godt resultat også i 2016. Tross økt konkurranse og en utfordrende markedsituasjon, har banken hatt en stabil og god drift. Gjennom god vekst har SpareBank 1 Modum ytterligere styrket sin posisjon som lokalbank i alle våre markedsområder.

Bankens ledelse og ansatte har vist god evne til samarbeid, omstilling og effektiv drift i en krevende tid. Styret ser frem til et fortsatt godt samarbeid med sikte på å utvikle banken videre.

Styret vil derfor takke alle ansatte, ledelsen og tillitsvalgte for god innsats og godt samarbeid i 2016.

Vikersund, 14. februar 2017

Trond Gewalt

Trond Gewalt
styrets leder

John-Arne Haugerud

John-Arne Haugerud
nestleder

Tom Berget

Tom Berget

Siv Hantho

Siv Hantho

Ole Eivind Svendby

Ole Eivind Svendby
for Johnny Knutsen

Arnt Olav Svensli

Arnt Olav Svensli

Anne Leversby

Anne Leversby

Egil Meland

Egil Meland
adm. banksjef

HOVEDTALL

RESULTATSAMMENDRAG (hele tusen kroner)

	31.12.2016	31.12.2015
Netto renteinntekter	126 930	120 620
Netto provisjons- og andre inntekter	46 807	48 498
Netto avkastning på finansielle investeringer	29 918	6 468
Sum inntekter	203 655	175 586
Sum driftskostnader	99 045	97 956
Driftsresultat før tap	104 610	77 630
Nedskrivning på aksjer	-12 504	900
Tap på utlån og garantier	10 770	1 056
Resultat før skatt	106 344	75 675
Skattekostnad	18 428	19 842
Totalresultat	87 916	55 833

NØKKELTALL

	31.12.2016	31.12.2015
Lønnsomhet		
Egenkapitalavkastning 1)	10,1 %	6,9 %
Kostnadsprosent 2)	48,6 %	55,8 %
Balansetall		
Brutto utlån til kunder	6 500 599	5 891 773
Brutto utlån til kunder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	9 036 585	7 997 277
Innskudd fra kunder	5 242 277	5 110 789
Innskuddsdekning	80,6 %	86,7 %
Utlånsvekst siste 12 måneder	10,3 %	5,5 %
Utlånsvekst siste 12 måneder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	13,0 %	8,6 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	2,6 %	9,3 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	7 139 318	6 700 167
Forvaltningskapital	7 437 619	6 886 479
Forvaltningskapital inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	9 973 605	8 991 983
Tap og mislighold i % av brutto utlån inkl. SB 1 Boligkreditt		
Tapsprosent utlån 3)	0,1 %	0,0 %
Misligholdte engasjement (over 90 dager) i % av brutto utlån	0,3 %	0,3 %
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,0 %	0,0 %
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	17,8 %	16,5 %
Kapitaldekning	17,9 %	16,5 %
Netto ansvarlig kapital	774 650	680 363
Uvektet andel egenkapital	10,2 %	9,6 %
Kontor og bemanning		
Antall kontorer	4	4
Antall årsverk	63	64
% av gjennomsnittlig forvaltningskapital		
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	1,8	1,8
Netto andre driftsinntekter	1,1	0,8
Sum driftskostnader	1,4	1,5
Tap på utlån, garantier m.v.	0,2	0,0
Resultat av ordinær drift etter skatt	1,2	0,8

1) Ordinært resultat i prosent av gjennomsnittlig egenkapital

2) Sum kostnader i prosent av sum driftsinntekter

3) Netto tap i prosent av brutto utlån inkl. Boligkreditt hittil i år.

RESULTATREGNSKAP

	Noter	2016	2015
Renteinntekter		197 093	219 146
Rentekostnader		70 163	98 525
Netto renteinntekter	4	126 930	120 620
Provisjonsinntekter	5	50 826	52 491
Provisjonskostnader	5	4 626	4 742
Annen driftsinntekt	6	606	749
Netto provisjons- og andre inntekter		46 807	48 498
Utbytte	7	26 219	9 456
Netto resultat fra finansielle investeringer	8	3 699	-2 988
Netto avkastning på finansielle investeringer		29 918	6 468
Sum inntekter		203 655	175 586
Lønn og andre personalkostnader	9	54 426	48 292
Administrasjonskostnader	10	28 761	27 370
Ordinære avskrivninger	12	5 386	4 151
Annen driftskostnad	10	10 472	18 142
Sum driftskostnader		99 045	97 956
Driftsresultat før tap		104 610	77 630
Nedskrivning og gev/tap aksjer i selskap	17	-12 504	900
Tap på utlån og garantier	14	10 770	1 056
Resultat av ordinær drift før skatt		106 344	75 675
Skattekostnad	11	18 428	19 842
Resultat av ordinær drift etter skatt		87 916	55 833
Overføringer og disponeringer			
Overført til sparebankens fond		81 716	50 833
Overført til gavefond		6 200	5 000
Sum disponeringer	24	87 916	55 833
Avgitt brutto konsernbidrag		90	0

BALANSE

	Noter	2016	2015
EIENDELER			
Kontanter og fordringer på sentralbanker		25 568	25 374
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13	246 828	301 029
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14	6 500 599	5 891 773
-Nedskrivninger på individuelle utlån	14	-8 942	-3 311
-Nedskrivninger på grupper av utlån	14	-19 300	-14 400
Sum netto utlån og fordringer på kunder		6 472 357	5 874 062
Obligasjoner og sertifikater	15, 20	327 470	370 160
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	16, 17	244 386	183 109
Eierinteresse i felleskontrollert virksomhet	16	48 557	48 557
Utsatt skattefordel	11	2 210	2 903
Varige driftsmidler	12	52 740	57 044
Andre eiendeler		2 962	4 005
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	19	14 542	20 237
SUM EIENDELER		7 437 619	6 886 479
GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD			
Innskudd fra og gjeld til kunder	21	5 242 277	5 110 789
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22	1 190 621	897 450
Betalbar skatt	11	17 623	18 798
Annen gjeld		14 604	14 258
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		13 527	11 066
Pensjonsforpliktelse	19	6 034	7 228
Utsatt skatt	11		33
Ansvarlig lånekapital	22	44 805	0
SUM GJELD		6 529 491	6 059 621
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital:			
Sparebankens fond		898 564	816 513
Gavefond		9 564	10 345
SUM EGENKAPITAL	23, 24	908 128	826 858
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		7 437 619	6 886 479
Poster utenom balansen:			
Garantier	27	234 694	223 053
Pantstillelser	28	110 663	110 000
Derivater	25	545 000	550 000

Vikersund, 31.12.2016/14.02.2017

Trond Gewalt
styrets leder

Siv Hantho

Anne Leversby

John-Arne Haugerud
nestleder

Ole Eivind Svendby
for Johnny Knutsen

Egil Meland
adm. banksjef

Tom Berget

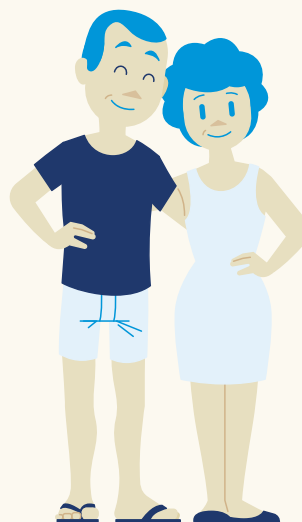

Arnt Olav Sværli

Kristin Myrnel Skinstad
banksjef økonomi/finans

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	2016	2015
Renteinnbetalinger	197 093	219 146
Renteutbetalinger	-70 163	-98 525
Andre innbetalinger	77 651	62 696
Driftsutbetalinger	-89 201	-108 739
Betalte skatter	-19 043	-21 779
Netto kontantstrøm fra driften	96 337	52 798
Netto inn(+)/utbetalinger(-) på utlån	-608 826	-306 059
Netto inn(+)/utbetalinger(-) andre fordringer	6 738	4 043
Netto inn(+)/utbetalinger(-) verdipapirer	-18 587	-81 348
Netto inn(+)/utbetalinger(-) plasseringer i kredittinstitusjoner	54 201	-40 936
Netto kontantstrøm fra løpende finansiell virksomhet	-566 474	-424 300
Netto inn(+)/utbetalinger(-) realaktiva	-1 082	-18 844
Netto inn(+)/utbetalinger(-) andre anleggsmidler	-	-
Innbetalinger salg anleggsmidler	-	135
Netto kontantstrøm fra investeringer	-1 082	-18 709
Netto inn(+)/utbetalinger(-) innskudd fra kunder	131 488	433 983
Netto inn(+)/utbetalinger(-) innlån fra kredittinstitusjoner	-	-
Netto inn(+)/utbetalinger(-) øvrig gjeld	339 924	-82 367
Netto kontantstrøm fra langsiktig finansieringsvirksomhet	471 412	351 616
Netto endringer i likvider	193	-38 595
Likviditetsbeholdning 01.01	25 375	63 969
Likviditetsbeholdning 31.12	25 568	25 375

NOTER

SIDE

21	NOTE 1	GENERELL INFORMASJON
21	NOTE 2	REGNSKAPSPRINSIPPER
24	NOTE 3	FINANSIELL RISIKOSTYRING
25	NOTE 4	NETTO RENTEINNTEKTER
25	NOTE 5	NETTO PROVISJONSINNTEKTER
26	NOTE 6	ANDRE DRIFTSINNTEKTER
26	NOTE 7	UTBYTTE
26	NOTE 8	NETTO VERDIENDRING PÅ VERDIPAPIRER
27	NOTE 9	PERSONALKOSTNADER OG YTELSE TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE
28	NOTE 10	ANDRE DRIFTSKOSTNADER
29	NOTE 11	SKATTER
30	NOTE 12	VARIGE DRIFTSMIDLER
30	NOTE 13	KREDITTINSTITUSJONER
30	NOTE 14	UTLÅN TIL OG FORDINGER PÅ KUNDER
34	NOTE 15	OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER
34	NOTE 16	AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINSTRUMENTER
36	NOTE 17	AKSJER I DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAP
36	NOTE 18	NÆRSTÅENDE PARTER
36	NOTE 19	PENSJONSFORPLIKTELSER
38	NOTE 20	ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJON
38	NOTE 21	INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER
39	NOTE 22	GJELD
39	NOTE 23	EGENKAPITAL
39	NOTE 24	KAPITALDEKNING
41	NOTE 25	FINANSIELLE DERIVATER
41	NOTE 26	LIKVIDITETSRISIKO
42	NOTE 27	GARANTIANSVAR
42	NOTE 28	PANTSTILLELSER
43	NOTE 29	MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

NOTE 1 – Generell informasjon

SpareBank 1 Modum har forretningsadresse i 3370 Vikersund. Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregisteret er 937 889 186. Banken opererer i Norge og reguleres av norsk rett.

SpareBank 1 Modum har 1 dattersel-

skap; Modum Næringspark AS. Modum Næringspark AS er ikke konsolidert inn i banken regnskap da resultat og balanse er vurdert som uvesentlig for årsregnskapet. Bankens virksomhet er vurdert som en samlet virksomhet, dvs. ett segment.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

NOTE 2 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Inntekstføring og kostnadsføring

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser måles til amortisert kost, og resultatføres løpende basert på effektiv rentemetode. Effektiv rentemetode er en kalkulering av amortisert kost av et finansielt instrument, og benyttes for allokering av renteinntekt eller rentekostnad over instrumentets forventede løpetid. Den effektive rente er den renten som diskonterer den estimerte fremtidige kontantstrøm over den forventede løpetiden til det finansielle instrumentet. Gebyrer ved etablering knyttet til rentebærende gjeld og utlån til kunder inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. Endringer i utlånets rentesats på grunn av endringer i markedsrenten, påvirker ikke balanseført verdi av utlånet.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorar og gebyr ved for-

midling av finansielle instrumenter (garantier og lignende) som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres løpende i perioden. Etableringsgebyr for slike poster resultatføres på transaksjonstidspunktet.

Transaksjoner og beholdning i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres.

Utlån og garantier

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Utlån til kunder er pr 31.12.2016 vurdert til amortisert kost. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og blir derfor ikke periodisert. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen (avdrag), pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrenteutlån til kunder regnskapsføres også til amortisert kost som øvrige utlån. Informasjon om beregnet markedsverdi på utlånene opplyses i egen note (se note 14).

Privatkunder

Vurdering av tap på lån til privatkunder foregår ved månedlig gjennomgang av låneporteføljen. Det foretas en gjennomgang av hvert enkelt lån med mislighold over 90 dager og en løpende oppfølging av alle lån med restanse under 90 dager.

Næringslivskunder

Vurdering av individuelle nedskrivninger på enkeltengasjement omfatter samtlige næringslivsengasjementer som er misligholdte. Alle næringslivsengasjementer hvor kunden har negativ eller meget svak likviditet, sviktende egenkapital eller resultatet er negativt eller meget svakt, vurderes. Vi har minimum en grundig gjennomgang av alle tapsutsatte næringsengasjement hvert kvartal. Store engasjement overvåkes spesielt.

Nedskrivning utlån

Nedskrivning for tap på utlån foretas når det foreligger objektive indikasjoner for at et utlån til kunde eller en gruppe av utlån til kunder har verdifall.

Individuelle nedskrivninger vurderes dersom det foreligger en objektiv indikasjon på redusert kredittkvalitet hos kunden. Dersom banken har bevilget flere lån til samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering. Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi

av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Verdi av pantsikkerhet fastsettes til antatt realisasjonsverdi på forventet fremtidig realisasjonstidspunkt. Den effektive renten som benyttes er lånets effektive rente før objektive indikasjoner på verdifall ble identifisert.

Nedskrivninger reverseres helt eller delvis når verdifallet anses å være helt eller delvis bortfalt. Når banken konstaterer tap på engasjement som det tidligere er gjennomført individuelle nedskrivninger på, blir hele tapet rapportert som konstatert i perioden, mens den individuelle nedskrivningen blir tilbakeført. Innkomne beløp på tidligere avskrevne engasjement, rapporteres som reduksjon i tap på utlån og garantier.

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Vurderingen baseres på objektive indikasjoner for verdifall som har inntruffet på balansedagen og som kan knyttes til gruppen. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektor eller hovednæringer samt risikoklasse. Beregning av nedskrivningsbehov foretas per kundegruppe med utgangspunkt i estimerer for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive kundegruppene. Gruppe-nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen.

Individuelle og gruppevise nedskrivninger resultatføres som tap på utlån og garantier.

Overføring av låneporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt AS

Låneporteføljen føres ut av balansen på det tidspunktet reell risiko vedrørende utlånene er overført og kontroll over rettighetene til utlånene er bortfalt. Pr 31.12.2016 utgjorde porteføljen overført til boligkreditt 2 536,0 mill. kr.

Konter

Konter består av konter i NOK og valuta, samt innskudd i Norges Bank.

Aksjer i datterselskap og felleskontrollert virksomhet

Investering aksjer i datterselskap og felleskontrollerte virksomheter er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig, og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Utbytte fra datterselskap og felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det mottas.

Mottatte konsernbidrag fra datterselskap til banken inntektsføres i avsetningsåret. Konsernbidrag fra banken til datterselskap regnskapsføres som en økning av investeringen i bankens regnskap.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis

Investeringer i ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi pr post. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Investeringer i aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis som er notert på børs er klassifisert som omløpsmidler. Disse vurderes til børskurs pr 31.12.2016 for hele porteføljen. Egenkapitalbevis som ikke er notert på børs er vurdert til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og virkelig verdi pr 31.12.2016.

Obligasjoner og sertifikater

Obligasjoner og sertifikater er klassifisert som omløpsmidler, behandles som en portefølje og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.2016. Kriteriene som er lagt til grunn for vurdering som portefølje er

at investeringene har god likviditet og eierspredning. Porteføljevurdering er benyttet fordi investeringene samlet sett vurderes som en handelsportefølje holdt for salg.

Eiendom, anlegg og utstyr

Investeringer i eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskosten inkluderer utgifter for å anskaffe eiendelen. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler blir balanseført. Avskrivningene starter når eiendelene er klare for bruk. Avskrivningene er lineært fordelt over driftsmidlenes forventet økonomiske levetid. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere. Når verdifall ikke lenger anses å foreligge, reverseres nedskrivningen inntil opprinnelig anskaffelseskost.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, regnskapsføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Leasing

Finansielle leieavtaler aktiveres i balansen til neddiskontert verdi av fremtidige utbetalinger i leieperioden basert på avtalt rente i leasingperioden.

Skatter

Overskuddsskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler. Skattekostnaden

i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode, er utlignet og nettoført. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelen vil bli realisert i fremtiden.

I tillegg til overskuddsskatt betaler banken formuesskatt til staten med 0,15 %. Skatten inngår i betalbar skatt.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital
Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital omfatter utstedte sertifikater, obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonsinnlån. Verdipapirgjelden og den ansvarlige lånekapitalen er pr 31.12.2016 oppført i balansen til pålydende verdi med tillegg av overkurs og fradrag for underkurs. Overkurs inntektsføres og underkurs kostnadsføres som en justering av løpende rentekostnader frem til gjeldens oppgjørstidspunkt.

Pensjoner

Banken har i 2016 hatt både en innskuddsbasert og en ytelsesbasert kollektiv pensjonsordning. Den kollektive ytelsesbaserte pensjonsordningen ble avvirket pr 31.12.16. Kostnaden knyttet til utstedelse av fripoliser i forbindelse med avvikling av den ytelsesbaserte ordningen er innregnet i resultatregnskapet for 2016. Innskuddspensjon kostnadsføres direkte. Banksjefen har i tillegg en usikret ytelsesbasert pensjonsordning. Pensjonskostnaden og pensjonsforpliktelsen beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Bereg-

ningen er basert på en rekke forutsetninger, herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, samt andre aktuarmessige forutsetninger. Periodens opptjente pensjonsrettigheter og rentekostnad presenteres under det ordinære resultatet, mens endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i og avvik i beregningsforutsetningene (aktuarielle gevinster og tap) regnskapsføres direkte mot egenkapitalen i den perioden de oppstår.

AFP ordning i privat sektor

Ny AFP ordning er ansett å være en ytelsesbasert ordning. Administrator har pr i dag ikke beregnet forventet over- eller underdekning for ordningen som helhet, og av den grunn vil ny AFP ordning måtte behandles som en innskuddsordning. Innbetalt premie i 2016 tilsvarer årets kostnad, se note 19 for nærmere spesifikasjon.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Finansielle derivater

Banken har inngått sikringsforretninger som sikrer banken for svingninger i rente på henholdsvis innlån og utlån med avtalt fast rente. De finansielle derivatene regnskapsføres derfor som sikringsinstrumenter. Virkelig verdi av sikringsinstrumentene balanseføres ikke, så lenge sikringene anses som effektive. Netto oppgjør for de finansielle derivatene resultatføres på samme regnskapslinje som rente fra den balan-

seposten som instrumentet skal sikre (sikringsobjektet).

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig nedskrivninger på utlån. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over innværende og fremtidige perioder.

Gaver

Gaver bokføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens styre og/eller forstanderskap.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig. Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen og regulerende myndighet vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det.

Segmentrapportering

SpareBank 1 Modum har privatkunder og bedriftskunder som sitt primære rapporteringsformat. Banken presenterer sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte metoden.

NOTE 3 – Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 Modum er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp risikoer slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens valgte risikoprofil. Risikostyringen skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse for derved å medvirke til finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad
- Utnyttelse av mulig synergi og diversifiseringseffekter

Styret skal påse at SpareBank 1 Modum har en ansvarlig kapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede prinsippene for risikostyring, herunder mål, rammer, fullmakter og retningslinjer. Administrerende banksjef er ansvarlig for å etablere en forsvarlig risikostyring. Dette betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og – systemer, og at risikoeksponeringen overvåkes. De ulike forretningsområdene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikostyring og – eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt. Risk Management er uavhengig og ansvarlig for å videreutvikle bankens rammeverk for helhetlig risiko- og kapitalstyring, herunder risikopolicy, risikostrategier, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper. I tillegg er avdelingen ansvarlig for overordnet risikoovervåking og

periodisk risikorapportering til styret.

SpareBank 1 Modums risiko tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. For beregning av kredittrisiko benyttes modell utviklet av SpareBank 1 -alliansen. Modellen tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper baserer seg i større grad på kvalitative metoder.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer SpareBank 1 Modum på, så som:

- Strategisk målbylde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen til SpareBank 1 Modum er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av kunders eller andre motparters manglende evne og eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken.

Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsregle-

ment for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende banksjef innenfor visse rammer. Administrerende banksjef kan videre delegerer fullmakter. De delegerede fullmakter er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

SpareBank 1 Modum bruker statistiske modeller utviklet i SpareBank 1-alliansen som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Med bakgrunn i modellene kategoriseres kundene i følgende undergrupper; laveste, lav, middels, høy og høyeste risiko, samt misligholdte og nedskrevne engasjementer. Modellene valideres minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet. Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår jevnlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalrammer for eksponering per bransje og per utsteder.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater, og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som finansiering og rentehandel. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer.

SpareBank 1 Modum sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen. Styret har vedtatt rammer for den totale renterisiko. For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risiko for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesent-

lige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditets-

prognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter, overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank.

Annet

Utvidet markedsinformasjon (Basel III - Pillar 3) er beskrevet i eget dokument på bankens hjemmeside.

NOTE 4 – Netto renteinntekter

Renteinntekter	2016	2015
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 938	4 093
Renter av utlån til og fordringer på kunder	194 642	214 224
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	(487)	828
Sum renteinntekter	197 093	219 146
Rentekostnader		
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	4	12
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	46 720	74 104
Renter på utstedte verdipapirer	18 561	21 126
Renter på ansvarlig lånekapital	1 237	
Avgift sikringsfondet	3 642	3 284
Sum rentekostnader	98 525	130 459
Sum netto renteinntekter	126 930	120 620

NOTE 5 – Netto provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter	2016	2015
Garantiprovisjon	1 887	1 521
Verdipapiromsetning og - forvaltning	1 582	1 468
Forsikringstjenester	9 932	9 658
Betalingsformidling øvrig	23 080	21 590
Boligkreditt	14 345	18 254
Sum provisjonsinntekter	50 826	52 491
Provisjonskostnader		
Andre gebyrer og provisjonskostnader	4 626	4 742
Sum provisjonskostnader	4 626	4 742
Sum netto provisjonsinntekter	46 201	47 749

NOTE 6 – Andre driftsinntekter

	2016	2015
Driftsinntekter faste eiendommer	407	361
Andre driftsinntekter	200	388
Sum andre driftsinntekter	606	749

NOTE 7 – Utbytte

	2016	2015
Utbytte fra aksjer, andeler og grunnfondsbevis	10 675	5 860
Utbytte fra felleskontrollert virksomhet	15 544	3 596
Sum utbytte	26 219	9 456

NOTE 8 – Netto verdiendring på verdipapirer

	2016	2015
Netto realiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	(688)	(212)
Netto urealiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	1 237	(1 985)
Netto realiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	502	4 589
Netto urealiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	2 511	(5 241)
Netto inntekter/ kostnader (-) på valuta og finansielle derivater	137	(139)
Sum netto verdiendring på verdipapirer	3 699	(2 988)

NOTE 9 – Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

	2016	2015
Lønn	38 120	36 611
Pensjoner (note 19)	7 536	3 095
Sosiale kostnader	8 771	8 586
Sum personalkostnader	54 426	48 292

Ansatte	2016	2015
Antall årsverk pr. 31.12:	63	64
Antall ansatte pr. 31.12:	65	67

Opplysninger vedrørende ansatte i 2016

Tittel	Navn	Ordinær lønn	Andre godtgjørelser	Pensjonskostnad	Sum	Lån
Adm. Banksjef	Egil Meland	1 721	230	805	2 756	-
Banksjef økonomi/finans	Kristin M. Skinstad	950	68	63	1 080	3 302
Banksjef HR,marked og forr.utvikling	Kirsten H. T. Wassend	834	71	255	1 159	1 698
Banksjef kunderettet virksomhet	Lars A. Hovland	694	87	41	822	4 344
Banksjef HR, m.m., jan. - april	Ambjørg Flaata	381	23	21	424	
Sum		4 580	478	1 184	6 242	9 344

Rentesubsidiering av utlån til ansatte for 2016 er beregnet til 0,5 mill. kr målt mot beste markedsrente. Rentesubsidieringen for 2015 var på 0,8 mill. kr. Utlån til ansatte, se note 14.

Vilkår for lån til ledende ansatte og medlemmer av selskapsorganer avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for øvrige ansatte.

I henhold til ansettelsesavtalen har Adm. banksjef rett til å fratruke ved fylte 64 år med en pensjon på 70 % av lønn på fratredelsestidspunktet. Jfr. note 19

Den øvrige ledergruppen har ikke rettigheter utover ordinær pensjon tilsvarende øvrige ansatte ref. omtale under regnskapsprinsipper (note 2 og note 19).

Godtgjørelse til de ansatte er basert på fastlønn og det foreligger ikke bonusordninger for ansatte eller tillitsvalgte. Hele styret fungerer som godtgjørelsesutvalg etter § 3 i forskrift av 01.12.2010 om godtgjørelsesordninger.

Ytelser til styret i 2016

Tittel		Honorar	Lån	Garantier
Styreleder	Trond Gewalt	129	-	-
Nestleder	John Arne Haugerud	77	1 181	-
Styremedlem	Tom Berget	74	2 108	-
Styremedlem	Siv Hantho	78	378	-
Styremedlem	Johnny Knutsen	75	-	-
Ansattes representant	Arnt Olav Svensli	78	1 862	-
Ansattes representant	Anne Leversby	70	2 542	-
Vararepresentanter		4		-
Sum		586	8 071	-

Ansattes representanter i styret mottar også ordinær lønn, opptjener pensjonsrettigheter og mottar øvrig godtgjørelse som ikke er inkludert i tabellen over. Styret har ikke avtaler om annet vederlag enn styre-/møtehonorer.

Ytelser til generalforsamlingen i 2016

Tittel	Navn	Honorar	Lån	Garantier
Generalforsamlingens leder	Yngve Leren	37	4 200	-
Øvrige medlemmer		133	10 325	-
Sum		170	14 525	-

NOTE 10 – Andre driftskostnader

	2016	2015
Driftskostnader faste eiendommer	1 559	8 644
Andre driftskostnader	8 913	9 499
Sum andre driftskostnader	10 472	18 142

Kostnadsførte honorarer til bankens eksterne revisor (ink. mva)	2016	2015
Lovpålagt revisjon	706	544
Skatterådgivning	110	75
Andre attestasjonstjenester	113	100
Andre tjenester	113	87
Sum kostnadsførte godtgjørelser til revisor	1 041	806

NOTE 11 – Skatter

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette innebærer at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som forventes å reversere før.

Utsatt skatt er beregnet med 25 % pr 31.12.15 og 31.12.16. Utsatt skatt pr 31.12.16 inkluderer 1 % - poeng finansskatt.

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel på balansedagen og spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt.

Forskjeller som utlignes	31.12.2016	31.12.2015	Endring
Anleggsmidler	-2 586	-1 616	-970
Andre eiendeler	0	0	0
Finansielle eiendeler	-632	-2 145	1 513
Gjeld	413	-622	1 035
Sum utlignbare forskjeller	-2 805	-4 383	1 578
25 % Utsatt skattefordel	-701	-1 096	394
Forskjeller som ikke utlignes			
Pensjonsforpliktelse	-6 034	-7 228	1 194
25 % Utsatt skattefordel	-1 509	-1 807	299
Sum utsatt skattefordel	-2 210	-2 903	693

Forskjeller som ikke utlignes	31.12.2016	31.12.2015	Endring
Overfinansiert pensjonsforpliktelse	0	133	-133
Sum utsatt skatt 25 %	-	33	-33

Nedenfor er det vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt

	2016	2015
Ordinært resultat før skatt	106 344	75 675
Permanente forskjeller	-39 660	-14 598
Endring midlertidige forskjeller	-2 639	-3 119
herav estimatavik pensjon ført direkte mot egenkapitalen	458	6 774
Årets skattegrunnlag	64 503	64 732
Skattesats	25%	27%
Beregnet overskuddsskatt	16 126	17 478
Betalbar skatt på avgitt konsernbidrag	-23	0
Beregnet formuesskatt	1 520	1 320
Balansført betalbar skatt	17 623	18 798
	2016	2015
25 % / 27 % av ordinært resultat før skatt	26 586	20 432
Formuesskatt	1 520	1 320
Permanente forskjeller	-9 792	-3 941
Forskjell avsatt og utliknet skatt tidligere år	245	94
Effekt av endring i skattesats midlertidige forskjeller*	0	108
Effekt av endring i skattesats midlertidige forskjeller uten finansskatt er -89.		
Endring i midlertidige forskjeller som ikke påvirker betalbar skatt	-132	1 829
Resultatført skattekostnad	18 428	19 842
Effektiv skattesats	17,33%	26,22%

NOTE 12 – Varige driftsmidler

	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger og tomter	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2016	42 976	66 678	109 655
Tilgang	983	100	1 083
Avgang	0		0
Utrangeringer			0
Anskaffelseskost 31.12.2016	43 959	66 778	110 737
Samlede ordinære avskrivninger	34 309	23 688	57 997
Bokført verdi 31.12.2016	9 650	43 090	52 740
Ordinære avskrivninger 2016	3 269	2 116	5 386
Avskrivningssatser	3-5 år	20-40 år	

Banken leier lokaler for avdelingene i Øvre og Nedre Eiker.

Det er betalt 0,940 mill. kr i husleie og felleskostnader for leieforholdene i 2016.

Banken eier 2310 kvm til eget bruk i forbindelse med den ordinære driften. 50 kvm leies ut til annen virksomhet.

NOTE 13 – Kredittinstitusjoner

	31.12.2016	31.12.2015
Utlån til og fordringer på kred.inst.u.avtalt løpetid	196 828	251 029
Utlån til og fordringer på kred.inst.m.avtalt løpetid	50 000	50 000
Sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	246 828	301 029
Gjennomsnittlig rente	1,0%	1,5%

NOTE 14 – Utlån til og fordringer på kunder

	31.12.2016	31.12.2015
Kasse-/drifts- og brukskreditter	917 167	777 453
Byggelån	215 444	81 867
Nedbetalingslån	5 367 988	5 032 453
Brutto utlån og fordringer på kunder	6 500 599	5 891 773
Herav utlån til ansatte	93 798	86 706
Av nedbetalingslån utgjør fastrente utlån		
Bokført verdi	592 512	601 650
Markedsverdi	601 964	617 124

Av bankens utlån er det utlån med avtalt fastrente som vil ha en markedsverdi som kan avvike vesentlig fra bokført verdi.

For øvrige utlån med flytende rente anses bokført verdi å tilsvare markedsverdi.

Brutto kredittespønering

	31.12.2016	31.12.2015
Eiendeler		
Konter og fordringer på sentralbanker	25 568	25 374
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	246 828	301 029
Brutto utlån og fordringer på kunder	6 500 599	5 891 773
Verdipapirer	620 412	601 826
Andre fordringer	17 504	24 242
Sum eiendeler	7 410 911	6 844 244
Forpliktelser		
Garantier	234 694	223 053
Ubenyttet kreditt	728 561	565 621
Sum kredittespønering	8 374 166	7 632 918

SpareBank 1 Modum benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Bankens reelle kredittisiko er derfor vesentlig lavere enn tabellen ovenfor viser. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivning. Vurdering av sikkerhetens verdi skjer på utlånstidspunktet, og blir som hovedregel ikke oppdatert med mindre et lån anses som tapsutsatt.

Risikoklassifisering av utlån, garantier og trekkfasiliteter

	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet kreditt	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Laveste risiko	35,8%	34,2%	34,8%	32,1%	58,5%	59,4%
Lav risiko	22,9%	22,5%	1,9%	18,1%	13,1%	11,5%
Middels risiko	32,6%	32,5%	53,2%	34,1%	11,4%	23,4%
Høy risiko	3,5%	4,8%	0,8%	1,7%	0,7%	2,3%
Høyeste risiko	4,8%	5,5%	9,0%	13,7%	16,3%	3,4%
Misligholdte og nedskrevne	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,0%	0,0%
Sum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Risikoklassifiseringen gjenspeiler kvaliteten i porteføljen. Utviklingen viser en jevn økning i kreditter over alle risikogrupper.

Utlån og garantier fordelt etter geografisk område

	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Buskerud	5 773 631	5 314 731	218 030	208 395
Oslo / Akershus	564 970	427 815	977	1 069
Vestfold	71 726	57 544	6 817	6 817
Resten av landet	87 071	88 059	8 870	6 773
Utlandet	3 200	3 625	-	-
Sum utlån og garantier fordelt på geografiske områder	6 500 599	5 891 773	234 694	223 053

Utlån, garantier med mer fordelt på næringer

	Brutto utlån				Garantier			
	31.12.2016		31.12.2015		31.12.2016		31.12.2015	
	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%
Lønnstakere og lignende	4 597 123	70,7%	4 089 152	69,4%	46 214	19,7%	46 135	20,7%
Bygg/anlegg/kraft	341 795	5,3%	241 339	4,1%	27 809	11,8%	21 299	9,5%
Primærnæring	253 485	3,9%	262 732	4,5%	1 606	0,7%	1 606	0,7%
Industri og bergverk	49 882	0,8%	46 473	0,8%	3 060	1,3%	3 935	1,8%
Varehandel, hotell og restaurantdrift	88 107	1,4%	119 124	2,0%	60 899	25,9%	48 300	21,7%
Transport	63 177	1,0%	63 932	1,1%	8 781	3,7%	5 806	2,6%
Eiendomsdrift	815 300	12,5%	740 637	12,6%	78 156	33,3%	88 245	39,6%
Tjenesteyt. næring	291 731	4,5%	328 383	5,6%	8 168	3,5%	7 728	3,5%
Sum utlån, garantier og bevilgninger fordelt på næringer	6 500 599		5 891 773		234 694		223 053	

Utvikling siste 5 år misligholdte (over 90 dager) og tapsutsatte engasjement

	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	26 702	22 265	25 567	70 822	36 942
- individuelle nedskrivninger	8 470	2 482	2 621	14 656	3 501
Netto misligholdte engasjement	18 232	19 782	22 946	56 166	33 441
Øvrige tapsutsatte engasjement:	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto tapsutsatte engasjement	1 942	2 046	11 613	12 215	39 194
- individuelle nedskrivninger	472	411	3 144	2 707	15 125
Netto tapsutsatte engasjement	1 470	1 636	8 470	9 509	24 069

Banken har ikke misligholdte eller øvrige tapsutsatte garantier.

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne engasjement

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen. Hele utlånsengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er forfalt.

2016	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
Bedriftsengasjement	65 459	978	5 843	6 432	78 711
Privatengasjement	56 782	8 586	1 877	9 851	77 096
Sum	122 241	9 564	7 720	16 283	155 808

Individuelle nedskrivninger

	31.12.2016	31.12.2015
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	3 311	5 253
- periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivninger	339	1 625
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	6 100	0
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden inkl amortiseringseffekt	282	346
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	412	662
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	8 942	3 311

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og privatmarkedet.

Individuelle nedskrivninger på;	31.12.2016	31.12.2015
bedriftsengasjement	8 143	2 144
privatengasjement	799	1 168
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	8 942	3 311

Gruppenedskrivninger

	31.12.2016	31.12.2015
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01.	14 400	13 400
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	4 900	1 000
Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.	19 300	14 400

De gruppevise nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. Gruppenedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og privatmarkedet;

Gruppevise nedskrivninger fordelt på;	31.12.2016	31.12.2015
bedriftsengasjement	14 200	9 300
privatengasjement	5 100	5 100
Sum gruppenedskrivninger pr. 31.12.	19 300	14 400

Kostnadsførte tap på utlån og garantier

	2016	2015
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	5 611	(1 971)
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	4 900	1 000
+ periodens konstaterte tap som tidligere er avsatt som nedskrivning	339	1 625
+ periodens konstaterte tap som tidligere ikke er avsatt som nedskrivning	67	495
+/- korleksjon for amortiserte nedskrivninger	51	6
+/- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	(198)	(100)
Kostnadsført tap på utlån	10 770	1 056

NOTE 15 – Obligasjoner og sertifikater

	31.12.2016	31.12.2015
Obligasjoner	327 470	370 160
Sum obligasjoner og sertifikater	327 470	370 160

Obligasjoner	Pålydende	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Bokført verdi
Obligasjoner utstedt av Kredittforetak	310 000	310 739	309 992	309 992
Ansvarlig lånekapital	17 478	17 478	17 478	17 478
Sum obligasjoner	327 478	328 217	327 470	327 470

Alle verdipapirene er børsnoterte og i NOK. Ved fastsettelsen av virkelig verdi er børskursen pr. 31.12.2016 lagt til grunn. Disse behandles regnskapsmessig som en portefølje, og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr. 31.12.2016. Gjennomsnittlig effektiv rente på obligasjoner og sertifikater utgjør 1,6 % og er beregnet ut fra 12 måneders gjennomsnittlige beholdning.

NOTE 16 – Aksjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter

	31.12.2016	31.12.2015
Aksjer vurdert som anleggsmidler (a)	240 055	220 117
Aksjer vurdert som omløpsmidler (b)	9 451	9 553
Aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)	14 646	
Egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (e)	28 790	1 997
Sum aksjer, andeler og grunnfondsbevis	292 943	231 666

Selskapets navn	Vår beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
SpareBank 1 Boligkreditt AS, org.nr 988738387	941 527	1,46%	141 266	145 595	141 266
SpareBank 1 Næringskreditt AS, org.nr 894111232	96 301	0,66%	12 038	12 598	12 038
SamSpar AS **, org.nr 977061164	66 537	7,50%	47 685	114 541	47 685
SamSpar Bankinvest AS **, org.nr 992083832	568	5,25%	872	32 264	872
SamSpar Utvikling DA, org.nr 987804467	882 661	4,82%	883	883	883
SpareBank 1 Kredittkort AS, org.nr 975166453	33 516	1,16%	10 388	12 507	10 388
SpareBank 1 Mobilbetaling AS, org.nr 916389418	80	0,96%	2 337	908	908
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS, org.nr. 938521549	732	1,37%	9 809	9 809	9 809
SpareBank 1 Markets AS, org.nr. 992999101	16 992	0,75%	3 356	3 356	3 356
Eiendoms-kreditt AS, org.nr 979391284	12 538	*	1 276	1 276	1 276
Kredittforeningen for sparebanker, org.nr 986918930	920	*	948	948	948
Eksportfinans ASA, org.nr 816521432	188	*	2 846	4 131	2 846
Nordisk Areal Invest AS, org.nr 991032517	29 000	*	1 194	174	203
Eiendomsmeidler 1 Ringerike Hadeland AS, org.nr 953376040	150	15,00%	4 586	4 586	4 586
Aksjer ikke spesifisert		*	2 992	2 992	2 992
Sum aksjer vurdert som anleggsmidler (a)			242 474	346 567	240 055

* Bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

** Aksjer/ andeler i felleskontrollert virksomheter

Ingen av anleggsaksjene er børsnoterte selskap

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som anleggsmidler

Inngående balanse	220 117
Tilgang	38 035
Avgang	-16 668
Nedskrivning	-1 429
Utgående balanse	240 055

I 2016 hadde de 2 felleskontrollerte selskapene følgende hovedtall (foreløpige tall)

	Årsresultat	Egenkapital
SamSpar AS	309 684	1 527 208
SamSpar Bankinvest AS	52 119	614 559

SpareBank 1 Modums andel av resultatet i ovennevnte to selskaper i 2016 utgjør 26,0 mill. kr. Investeringene er bokført etter kostmetoden og det er således ikke innarbeidet noen andel av resultatet fra investeringen i SpareBank 1 Modum sitt regnskap for 2016.

Forretningsadressen: SpareBank 1 SamSpar, Storgata 33, 0101 Oslo.

SamSpar Bankinvest AS har en gjeld til SpareBank 1 Modum på 4,5 mill kr.

Bankens beholdning av omløps- aksjer og -aksjefond vurderes til børskurs pr 31.12.2016

Selskapets navn	Vår beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
Omløpsaksjer					
DNO ASA, org nr 921526121	350 000	*	3 991	2 968	2 968
Statoil ASA, org nr 923609016	12 000	*	1 603	1 901	1 901
Opera Software ASA, org nr 974529459	44 000	*	2 205	1 641	1 641
Telenor ASA, org.nr 976967631	5 000	*	743	645	645
Storebrand ASA, org.nr 916300484	50 000	*	1 551	2 296	2 296
Sum aksjer vurdert som omløpsmidler (b)			10 092	9 451	9 451
Aksjefond					
Holberg Triton	19 279	*	2 500	2 564	2 564
ODIN Norden B	28 573	*	2 700	2 944	2 944
ODIN Europa B	48 058	*	4 400	4 454	4 454
ODIN Global B	43 235	*	4 400	4 684	4 684
Sum aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)			14 000	14 646	14 646

Bankens beholdning av egenkapitalbevis i banker behandles regnskapsmessig til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og virkelig verdi pr 31.12.16.

Egenkapitalbevis

Sparebanken Hedmark	419 962	*	26 794	30 993	26 794
SpareBank 1 Nordvest	19 200	*	1 997	1 997	1 997
Sum egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (e)			28 790	32 990	28 790

* Bankens eierandelene i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

** Aksjer i felleskontrollert virksomheter

NOTE 17 – Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskap

	31.12.2016	31.12.2015
Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskap	2 974	2 906

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapet ikke anses for å ha betydning for å bedømme bankens stilling og resultat ref. RL § 3-8(2). Eierandelen i datterselskap tilsvarer stemmeandel.

I 2016 hadde datterselskapet og tilknyttede selskap følgende hovedtall (foreløpig regnskap):

	Drifts- inntekter	Drifts- resultat	Ordinært resultat etter skatt	Sum eiendeler	Sum egenkapital
Modum Næringspark AS (100 % - datterselskap)	-	(30)	(22)	2 858	2 852
PRO3484 AS (49 % - tilknyttet selskap)	-	(37)	(590)	10 404	(1 212)

Banken eier Modum Næringspark AS med 100 %. Banken overtok selskapet i 2006.

Modum Næringspark AS er ikke konsolidert inn i bankens regnskap da resultat og balanse er vurdert som uvesentlig for årsregnskapet.

Selskapets fordring på SpareBank 1 Modum utgjør kr 0,1 mill kr

Modum Næringspark AS har forretningskontor i Vikersundgata 29, 3370 Vikersund.

Banken eier Pro3484 AS med 49 %. Selskapet ble stiftet i 2014. Selskapets gjeld til SpareBank 1 Modum utgjør pr 31.12.2016 11,6 mill. kr.

Pro3484 AS har forretningskontor i Althornet 3, 3033 Drammen.

NOTE 18 – Nærstående parter

SpareBank 1 Modum har ett datterselskap samt eierandeler i to felleskontrollerte virksomheter. Eierandeler i selskapene er presentert i note 16 og 17. Internhandel med datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter er gjort i henhold til egne avtaler og på forretningsmessige vilkår.

NOTE 19 – Pensjonsforpliktelser

	31.12.2016	31.12.2015
Overfinansiert pensjonsforpliktelse	-	133
Pensjonsforpliktelse	4 770	5 291

Ansatte i banken

Den kollektive ytelsesordningen er avviklet pr 31.12.16 og alle ansatte er innmeldt i bankens innskuddspensjonsordning. I forbindelse med avviklingen er det utstedt fripoliser pr 31.12.16 og det er kostnadsført 2,1 mill. kr. I tilknytning til utstedelse av fripoliser. Pensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Banken har inngått avtale om førtidspensjonsordning til administrerende banksjef og tidligere banksjef i SpareBank 1 Modum.

I tillegg kommer AFP. Ny AFP-ordning gjeldende fra 2011 skal regnskapsføres som en ytelsesbasert flerforetaksordning og finansieres gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn. Det foreligger foreløpig ikke tilgjengelig informasjon for innregning av den nye forpliktelsen og ordningen er derfor foreløpig behandlet som en innskuddspensjonsordning.

SpareBank 1 Modum har hatt en ordning med mulighet til å søke om gavepensjon mellom 62 år og 67 år. Ordningen er under avvikling.

Det er laget en overgangsordning for ansatte som fyller 62 år innen 2021. Det er i regnskapet foretatt en avsetning med det nominelle beløp, totalt 1,3 mill. kr.

Ved beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2016	2015
Diskonteringsrente	2,60%	2,70%
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	0,00%	2,70%
Årlig lønnsregulering	2,50%	2,50%
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,25%	2,25%
Årlig regulering av pensjoner	0,00%	0,00%
Øvrige sentrale forutsetninger:	2016	2015
Uttakssannsynlighet AFP	IA	IA
Benyttet levealderstabell	GAP07	GAP07

Spesifikasjon av estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	31.12.2016		
	Sikrede	Usikrede	Totalt
Estimatavvik pensjonsmidler			
Estimatavvik pensjonsforpliktelser		(335)	(335)
Sum estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	-	(335)	(335)

	31.12.2015		
	Sikrede	Usikrede	Totalt
Estimatavvik pensjonsmidler			
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	5 401	(321)	5 080
Sum estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	5 401	(321)	5 080

Netto pensjonsforpliktelse i balansen	31.12.2016			31.12.2015		
	Sikret	Usikret	Totalt	Sikret	Usikret	Totalt
Påløpte pensjonsforpliktelser	-	(4 770)	(4 770)	74 983	(5 291)	69 693
Verdi pensjonsmidlene	-	-	-	75 116	-	75 116
Netto pensjonsforpliktelser	-	(4 770)	(4 770)	133	(5 291)	(5 158)
Ikke-resultatført estimat	-	-	-	-	-	-
Balanseførte pensjonsforpliktelser inkl. aga	-	(4 770)	(4 770)	133	(5 291)	(5 159)

Årets pensjonskostnad	31.12.2016			31.12.2015		
	Sikret	Usikret	Totalt	Sikret	Usikret	Totalt
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2 317	555	2 872	2 415	620	3 036
Avkastning på pensjonsmidler	(2 025)	-	-	(1 615)	-	-
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	1 988	132	2 120	1 820	128	1 948
Resultatført akturielt tap (gevinst)	-	-	-	-	-	-
Planendring	-	-	-	-	(2 250)	(2 250)
Arbeidsgiveravgift	229	78	307	253	87	341
Resultatført netto forpliktelse ved oppgjør	1 242	-	-	-	-	-
Sum ytelsesbaserte ordninger	3 750	765	4 515	2 873	(1 414)	1 460
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	-	1 579	1 579	-	1 635	1 635
Kostnad for utstedelse av fripolise	2 115	-	2 115	-	-	-
Netto pensjonskostnader	5 865	2 344	8 209	2 873	222	3 095

Arbeidsgiveravgift er inkludert i netto pensjonskostnader.

NOTE 20 – Ansvarlig lån og fondsobligasjon

	31.12.2016	31.12.2015
Samarbeidende Sparebanker AS	2 663	2 663
Entercard AS	3 000	3 000
SpareBank 1 Kredittkort AS	1 234	1 234
SpareBank 1 Finans-Midt Norge AS	1 644	
SpareBank 1 Forsikring AS	14 600	
SpareBank 1 Boligkreditt AS		18 000
Sum kostpris ansvarlig lån/ fondsobligasjoner	23 141	24 897

Samarbeidende Sparebanker AS og Entercard AS er klassifisert som utlån i balansen, mens SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 Finans-Midt Norge AS, SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Boligkreditt AS er klassifisert som obligasjoner i balansen.

NOTE 21 – Innskudd fra og gjeld til kunder

	31.12.2016		31.12.2015	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	4 873 386	0,8	4 763 336	1,4
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	368 891	2,3	347 452	2,9
Sum innskudd fra kunder	5 242 277	0,9	5 110 789	1,5

Gjennomsnittrente er beregnet som et gjennomsnitt for de respektive balansepostene pr 31.12.2016.

	31.12.2016	31.12.2015
Innskudd fordelt på næring		
Lønnstakere og lignende	3 355 100	3 222 685
Bygg/anlegg	245 022	239 483
Vareh/hotell/rest.	113 504	124 363
Transport/komm.	71 748	61 276
Omset/drift av fast eiendom	204 567	271 358
Tjenesteyt. næring	942 322	888 498
Industri og bergverk	157 718	158 351
Primærnæringer	152 296	144 775
Sum innskudd fordelt på næring	5 242 277	5 110 789

	31.12.2016	31.12.2015
Innskudd fordelt på geografiske områder		
Buskerud	4 678 193	4 559 798
Oslo	173 203	202 330
Akershus	117 457	107 732
Vestfold	149 886	129 629
Øvrige	103 658	87 864
Utlandet	19 880	23 435
Sum innskudd fordelt på geografiske områder	5 242 277	5 110 789

NOTE 22 – Gjeld

Sertifikat- og obligasjonsgjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer:

		Beløp	Gj.snitt rente	Forfall
Obligasjonsgjeld	NO0010709652	143 996	1,5%	2017
Obligasjonsgjeld	NO0010733157	174 914	1,5%	2018
Obligasjonsgjeld	NO0010739980	199 340	1,6%	2019
Obligasjonsgjeld	NO0010669872	247 347	2,3%	2018
Obligasjonsgjeld	NO001076700	225 217	2,0%	2019
Obligasjonsgjeld	NO001077155	199 810	1,9%	2020
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir		1 190 621	1,8%	

Ansvarlig lånekapital

		Beløp	Gj.snitt rente	Forfall
Ansvarlig lånekapital	NO001076504	44 805	4,3%	Evigvarende

Gjennomsnittrenten for hvert lån er beregnet på grunnlag av faktiske rentekostnader i året i % av bokført verdi. Effekten av reteinstrumenter er hensyntatt i beregningen over.

NOTE 23 – Egenkapital

Spesifikasjon av endring i egenkapitalen	Sparebank fond	Gavefond	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2015	816 513	10 345	826 858
Periodens resultat	81 716	6 200	87 916
Estimatawik ført mot egenkapitalen	335		335
Gaver utdelt i 2016		(6 981)	(6 981)
Sum egenkapital pr 31.12.2016	898 564	9 564	908 128

% av gjennomsnittlig forvaltningskapital

	2016	2015
Resultat av ordinær drift etter skatt	1,2	0,8

NOTE 24 – Kapitaldekning

Kapitaldekningsregler i henhold til CRD IV/Basel III ble innført i Norge 1. juli 2014 med overgangsbestemmelser som innebærer full gjennomføring fra 1. januar 2019. Fra og med 1. juli 2014 ble det innført nye bufferkrav jfr. Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9e. Pr 31. 12.2016 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 % og kravet til systemrisikobuffer 3 %. Kravet til motsyklisk buffer er per 31.12.2016 1,5 %. Disse kravene er i tillegg til kravet om at ansvarlig kapital skal utgjøre minst 4,5 % av ren kjernekapital. Finanstilsynet har videre pålagt SpareBank 1 Modum å ha kapital utover minstekrav og bufferkrav tilsvarende 2,5 % av beregningsgrunnlaget for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstkravet i pilar 1. Pilar 2- kravet skal dekkes av ren kjernekapital. Samlet krav til ren kjernekapital etter Pilar 1 og Pilar 2 er dermed 14 % pr 31.12.2016 Bankens mål om ren kjernekapitaldekning er minimum 15 % og tilsvarer 1 % over minimumskravet til ren kjernekapitaldekning pr 31.12.2016 SpareBank 1 Modum benytter standardmetoden for kreditrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Ansvarlig kapital	31.12.2016 BASEL III	31.12.2015 BASEL II
Opptjent egenkapital	898 564	816 513
Annen egenkapital	9 564	10 345
Egenkapital	908 128	826 858

AVA fradrag	-24	-15
Fradrag for utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler		-133
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor **	-135 980	-146 347
Ren kjernekapital	772 124	680 363
Kjernekapital	772 124	680 363
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	44 805	
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-42 279	
Tilleggskapital	2 526	-
Ansvarlig kapital	774 650	680 363
Risikovektet balanse*	4 326 931	4 130 994
Ren kjernekapitaldekning	17,8%	16,5%
Kjernekapitaldekning	17,8%	16,5%
Kapitaldekning	17,9%	16,5%
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,5 %)	108 173	103 275
Motsyklisk buffer (1,5 %)	64 904	41 310
Systemrisikobuffer (3,0 %)	129 808	123 930
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	302 885	268 515
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	194 712	185 895
Pilar 2-krav (2,5 %)	108 173	
Tilgjengelig ren kjernekapital	166 354	225 954

* Spesifikasjon av risikovektet volum

	Risikoveid beregningsgrunnlag:	
	31.12.2016	31.12.2015
Kredittrisiko		
Institusjoner	67 008	144 969
Foretak	1 375 989	1 375 569
Massemarked	1 953	1 563
Pantesikkerhet i eiendom	2 391 051	2 124 922
Forfalte engasjementer	23 769	14 570
Høyrisiko-engasjementer	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	23 490	20 082
Andeler i verdipapirfond	14 000	-
Øvrige engasjementer	73 199	105 961
Sum kredittrisiko	3 970 459	3 787 637
Motpartsrisiko derivater (CVA-risiko)	2 844	2 026
Operasjonell risiko	353 628	341 331
Sum risikovektet balanse	4 326 931	4 130 994

**I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende prosentset:

- i 2014: 20 prosent
- i 2015: 40 prosent
- i 2016: 60 prosent
- i 2017: 80 prosent
- i 2018: 100 prosent

NOTE 25 – Finansielle derivater

Swap avtaler	Nominelt beløp		Virkelig verdi	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Sikring av utlån til og fordringer på kunder	545 000	555 000	-11 849	-21 719
Sum	545 000	555 000	-11 849	-21 719

Nominelt beløp tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalene og som er grunnlag for beregning av renter og avkastning. Virkelig verdi tilsvarer det banken vil betale/motta ved realisasjon av avtalene. Gjennomsnittlig gjenstående løpetid er 2,7 år.

Sikringsinstrumentene er ikke balanseført da de på balansedagen er ansett å være effektive. Instrumentene sikrer virkelig verdi av balanseførte eiendeler og gjeld. Mer-/mindreverdi på instrumentene motsvares av tilsvarende mer-/mindreverdi på siktingsobjektene (utlån, innskudd og innlån).

NOTE 26 – Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er den risiko banken har for å ikke kunne gjøre opp sine forpliktelser. Ved årsskifte hadde banken disponible ubenyttede trekkfasiliteter i andre finansinstitusjoner på til sammen 80 mill. kr. Innskuddsdekningen var 80,6 % pr 31.12.16.

Restløpetiden for balanseposter pr. 31.12.2016

	På fore-spørsel	1 mnd. til 3 mdr.	fra 3 mdr. til 1 år	fra 1 år til 5 år	over 5 år	uten restløp.	totalt
EIENDELSPOSTER							
Konter og fordringer på sentralbanker						25 568	25 568
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	196 828		50 000				246 828
Utlån til og fordringer på kunder	5 879 846	30 478	67 728	392 458	101 847		6 472 357
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer			30 094	240 174	57 202		327 470
Øvrige eiendeler med restløpetid	307 484		2 210				309 694
Eiendeler uten restløpetid						55 702	55 702
Sum eiendeler	6 384 158	30 478	150 032	632 632	159 049	81 270	7 437 619
GJELDSPOSTER							
Innskudd fra og gjeld til kunder	5 050 615			191 323	339		5 242 277
Øvrig gjeld med restløpetid		45 754	144 000	1 001 621	89 805		1 281 180
Gjeld uten restløpetid						6 034	6 034
Gavefond						9 564	9 564
Egenkapital						898 564	898 564
Sum gjeld og egenkapital	5 050 615	45 754	144 000	1 192 944	90 144	914 162	7 437 619
NETTO LIKV.EKSP. PÅ BALANSEN	1 333 543	-15 276	6 032	-560 312	68 905	-832 892	
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte fin. Instrumenter	0	-	-	-	-	-	-
NETTO LIKVIDITETSEKSPONERING	1 333 543	-15 276	6 032	-560 312	68 905	-832 892	-

LIQUIDITY COVERAGE RATIO (LCR)

LCR er beregnet til 108%. Banken har kun NOK som signifikant valuta. Finanstilsynets minimumskrav er 80% fra 01.01.2017 og 100% fra 01.01.2018.

Avtalt / sannsynlig tidspunkt for renteendring

	På fore- spørsel	1 mnd. til 3 mdr.	fra 3 mdr. til 1 år	fra 1 år til 5 år	over 5 år	uten renteeks	totalt
EIENDELSPOSTER							
Kontanter og fordringer på sentralbanker						25 568	25 568
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	196 828	50 000					246 828
Utlån til og fordringer på kunder	5 879 845	30 478	67 729	392 458	101 847		592 512
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	49 907	277 563					327 470
Øvrige rentebærende eiendeler	244 386						244 386
Ikke rentebærende eiendeler						121 010	121 010
Sum eiendeler	6 370 966	358 041	67 729	392 458	101 847	146 578	7 437 619
GJELDSPOSTER							
Gjeld til kredittinstitusjoner							0
Innskudd fra og gjeld til kunder		5 219 679	22 598				5 242 277
Gjeld stiftet v/utstedelse av verdipapirer	447 000	743 621			44 805		1 235 426
Ikke rentebærende gjeld	51 788						51 788
Gavefond					9 564		9 564
Egenkapital					898 564		898 564
Sum gjeld og egenkapital	498 788	5 963 300	22 598	-	952 933	-	7 437 619
NETTO RENTEKSP. PÅ BALANSEN	5 872 178	-5 605 259	45 131	392 458	-851 086	146 578	

NOTE 27 – Garantiansvar

Garantiansvar fordelt på garantiformer	31.12.2016	31.12.2015
Betalingsgarantier	184 428	191 694
Kontraktsgarantier	34 618	16 093
Annet garantiansvar	15 648	15 266
Sum garantiansvar	234 694	223 053

Det er i tillegg gitt en garanti overfor SpareBank 1 SMN på 80 mill. kr i forbindelse med funksjonen som engrosbank for betalingsformidling.

NOTE 28 – Pantstillelser

Det er innskudd og deponert obligasjoner på 110,6 mill. kr som sikkerhet for opptak av F-lån i Norges Bank. F-lån er det instrumentet som primært blir brukt for å tilføre likviditet til banksystemet fra Norges Bank. F-lån er lån mot sikkerhet i verdipapirer til fast rente og gitt løpetid. Løpetiden på F-lån varierer og avhenger av likviditetssituasjonen i banksystemet.

NOTE 29 – Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulike gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisikoen kan splittes i fire elementer:

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Spreadrisiko

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå på plassering og innlån gjennom rentebinding samt ved bruk av derivater.

Basisrisikoen er den verdiendring på bankens eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen nedenfor ved at renterisiko er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko, dvs. effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum seks ukers varslingsfrist ved renteøkning på utlån til personkunder og åtte uker ved rentereduksjon på innskudd.

Spreadrisikoen er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserentene, for eksempel statsrentene eller swaprentene.

Basisrisiko	31.12.2016	31.12.2015
Obligasjoner og sertifikater	-409	-463
Fastrenteutlån	-18 072	-18 471
Fastrenteinnskudd	114	68
Sertifikattlån	-	-
Obligasjonslån	1 545	1 122
Derivater	14 930	15 147
Renterisiko ved 1 prosentpoeng endring	-1 892	-2 597
Skatt (25% / 27%)	-473	-701
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	-1 419	-1 896

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Hovdevn. 9, NO-3370 Vikersund

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 32 78 41 32
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 Modum

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebank 1 Modum som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av bankens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av banken i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i bankens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og banksjef (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Før datoen for revisjonsberetningen mottok vi årsberetningen og erklæring fra styrets medlemmer og administrerende banksjef. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til bankens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle banken eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll;
- ▶ evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om bankens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at bankens evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Vikersund, 15. februar 2017
ERNST & YOUNG AS

Thomas Anfinrud Karlsen
statsautorisert revisor

Erklæring fra styret og administrerende banksjef

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar 2016 til 31. desember 2016, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av SpareBank 1 Modums eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Vi bekrefter også at opplysninger i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor.

Styret i SpareBank 1 Modum

Vikersund, 14. februar 2017

Trond Gewalt
Trond Gewalt
styrets leder

John-Arne Haugerud
John-Arne Haugerud
nestleder

Tom Berget
Tom Berget

Siv Hantho
Siv Hantho

Ole Eivind Svendby
Ole Eivind Svendby
for Johnny Knutsen

Arnt Olav Svensli
Arnt Olav Svensli

Anne Leversby
Anne Leversby

Egil Meland
Egil Meland
adm. banksjef

Gaver 2016

Allmennyttige gaver

Bingen Bygdekvinneleg	1 500	Frydenberg Rehabilitering	5 000	Stalsberg Skolemusikkorps	15 000
Droslum Sanitetsforening	1 500	LHL MODUM	5 000	Vikersund Juniormusikkorps	15 000
Diabetesforbundet i Modum	1 500	Midt fylket lokallag av NBF	5 000	ÅMOT JENTE OG GUTTEKORPS	15 000
Eldres Hyggestund, Vikersund	1 500	Modum Frivilligsentral	5 000	Bakke IF	20 000
Enger Misjonsforening	1 500	Modum lokallag for utviklingshemmede	5 000	Bingen Ballklubb	20 000
Nordre Modum Bygdekvinneleg	1 500	Modum Revmatikerforening	5 000	Landsforbundet mot Stoffmisbruk - Modum	20 000
Øst-Modum Bygdekvinneleg	1 500	NAV Modum, Prosjekt mot barnefattigdom	5 000	Modum F.I.K	20 000
Paletten	1 500	Scenen er din	5 000	MODUM O - LAG	20 000
Simoa Rosemalerklubb	1 500	Søndagsklubben	5 000	MOT	20 000
Geithus Pensjonistforening	2 000	ÅMOT PENSJONISTFORENING	5 000	Nedre Sigdal IF	20 000
Kongsrud sanitetsforening	2 000	Modum Janitsjar	5 000	Vestre Spone IF	20 000
Modumgruppen av NRRL	2 000	Modum Revy og Teaterlag	5 000	Åmot hornmusikk	20 000
Modum hagelag	2 000	Modum Swingklubb	5 000	Modum Bordtennisklubb	25 000
Modumheimen aktivitetsavdeling	2 000	Musikalsk samarbeid v/ Rune Wam	5 000	Modum Fotballklubb	25 000
Søndre Modum B.Kv. Lag	2 000	Scenen er din	5 000	Modum Svømmeklubb	25 000
Vikersund Normisjon	2 000	SMK Viking	5 000	Haugfoss IF	30 000
Danseklubben Modum, Sigdal og Krødserad	2 000	Røstvangen SA	5 000	Modum menighet	30 000
Modum Kammerkor	2 000	Vikersund Vel	5 000	Simostranda IL	35 000
Modum Spell og danselag	2 000	Vikland båtforening	5 000	Geithus IL	50 000
Brelitoppen løypelag	2 000	Ormåsen Nord Velforening	5 000	I.L MOINGEN	50 000
Brunes Grendelag	2 000	Østre Åmot vel	5 000	Vestfossen IF	50 000
Droslum Vel	2 000	Delingas venner	5 000	VIKERSUND IF	50 000
Droslum Båtforening	2 000	BØEN BARNEHAGE	5 000	ÅMOT IF	50 000
Granstad Vel	2 000	Eiker, Modum, Sigdal Forsvarsf	5 000	Div	18 887
Jellum Vel	2 000	Gaustad Leirsted	5 000		
Plantefeltet og Sevaldsjordets Velforening	2 000	Jelstad Juletelag	5 000	Totalt allmennyttige gaver	1 223 387
Snarum Grendelag	2 000	KFUKKFUM SPEIDERE	5 000		
Solhov Grendehus AL	2 000	Åmot Handelstand	5 000	Prosjektsøknader	
Østsiden småbåthavn	2 000	Søndre Modum Skytterlag	7 000	SMK-Viking	4 000
Foreningen Norden Modum	2 000			Modum Barneteater	15 000
Hotellens venner (Hoensvannshotellet)	2 000	Allmennyttige gaver fra kr. 10.000		Bakke menighet	15 000
Lions Club Modum Marisko	2 000	Droslum IF	10 000	Musikalsk samarbeid v/ Runar Wam	20 000
Modum Fotoklubb	2 000	Fiskum IL	10 000	Vikersund Juniormusikkorps	20 000
Modum Husflidlag	2 000	Flying Team Vikersund Hopp	10 000	Brelitoppen løypelag	26 000
Modum malerklubb	2 000	Samfunnshuset Folkvang	10 000	Modum Røde Kors	35 000
Sand Båtforening	2 000	Geithus Turnforening	10 000	Nedre Sigdal Idrettsforening	50 000
Modum Travbane	3 000	Geithus Vel	10 000	FAU Vikersund	50 000
Simoa Travselsskap	3 000	Glomsrudkollen Jæger og Fiskeforening	10 000	FAU Stalsberg	50 000
Modum Pinsemenighet	3 000	Hokksund menighet	10 000	Geithus idrettslag (fotball)	50 000
Vikersund Pensjonistforening	3 000	Kløtgefoss Samfunnshus	10 000	IL Moingen	50 000
Sysle blandede kor	3 000	Kongsrud grendehus	10 000	Håndballen i Modum ved/ Modum Idrettsråd	58 475
Sæter Danseklubb	3 000	Kor 02	10 000	Modum Revy og Teaterlag	100 000
Tyristrand Minigospel	3 000	Kor Rusticus	10 000	Geithus IL, skøyter	100 000
Søndre Hovdeskogen vel	3 000	Krøderbanens Venner	10 000	Modum menighet	100 000
Modum Kunstforening	3 000	Liengjordet Velforening	10 000	Fiskum IL	200 000
Vikersund Bridgeklubb	3 000	Mental Helse Modum	10 000	Bakke IF	200 000
Furumo Curlingklubb	5 000	Modum Barneteater	10 000	Stalsberg skolemusikkorps	203 000
Holleia Jeger og fiskeforening	5 000	Modum Rotaryklubb	10 000	Modum Skisenter AS/	
Håndballen i Modum	5 000	Modum Røde Kors	10 000	Vikersund Alpin og Snowboardklubb	500 000
Løypeutvalget- Hovlandsfjell	5 000	Nordre Modum Skytterlag	10 000	Vestfossen IF	500 000
Modum Pistolklubb	5 000	Skotselv Grendeutvalg	10 000	Åmot barnegospel, Modum Soul	
Modum Sjakklubb	5 000	Vikersund menighetscenter	10 000	Children og Heggen gospel	500 000
Nykirke Jeger og fiskerforening	5 000	Åmot og Omegn Fiskerforening	10 000	Vikersund IF, langrenn	1 500 000
Snarum Skytterlag	5 000	Geithus Musikkorps	15 000	Solidaritetskonsert	3 000
Strand Kredts Fiskeforening	5 000	Heggen Gospel	15 000	Prosjekt Alalay	4 500
Bakke menighet	5 000	Skotselv Skolekorps	15 000		

Modum Janitsjar	20 000	FAU Enger	15 000	Scenene er din	24 000
Steinberg IF	300 000	FAU Buskerud	15 000	Hassel Fengsel	12 000
FAU Mælumenga barnehage	5 000	FAU Nerstad	15 000	Barnedisco Folkvang	10 000
FAU Løkkeveien barnehage	5 000	Minnekonsert Lassen	10 000	VIF - Volleyball	15 000
Modum kommune (trivselsleder)	12 000	Telt i bakken - gave til Modum 175 år	150 000	Vikersund Handelstand	44 000
Modum fotoklubb	20 000	Fiskum kirkes barnekor	20 000	Totalt stungaver	277 554
FAU Sysle barneskole	15 000	Modum historielag	25 000		
Åmot Hornmusikk	50 000	MS gruppa	3 000		
Åmot jente og guttekorps	100 000	Åmot IF - håndball	15 000	Gaver totalt	6 981 166
Modum Røde Kors - konsert Modum Bad	15 000	Friskis & Svettis	5 000		
Råd for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne	42 000	CAT song	2 500		
Røstvang	25 000	Totalt allmenntnyttige gaver	5 480 225		
IL Moingen	10 000			Jubileumsfondet	
Simostranda IL	60 000	Stungaver		Dugnadsgjengen i Åmot IF	10 000
Nova barnehage	5 000	Frivillighetssentralen	25 000	Lars Bratvold Bonnegolt	15 000
Modum Bad + ungdomsskolene	10 000	Kunstisbane, Furumo	10 000	Jørgen Hølen	15 000
Åmot IF - fotball	100 625	Modum Skisenter	15 000	Adrian Christoffer Dahl	25 000
SK Dorris (innebandy Enger skole)	2 000	Jazzkonsert Heggen Kirke (Modum menighet)	15 000	Joshua Sarvig Can	25 000
Pinsemenigheten	2 000	Modum Sjakklubb	20 000		90 000
Enger skole eleverådet	10 000	Musiker	30 000	Næringslivsfondet	
Fiskum Idrettslag	10 000	Hokksund Ungdomsskole	20 000	Rosthaug Videregående Skole	100 000
Modum Husflidslag	15 000	Modum Bordtennisklubb	37 554		
NMU 10A	10 000				
Billetter Tusenfryd	7 125				

SpareBank 1 Modums tillitsvalgte

Generalforsamling

Innskytervalgte forstandere:

Yngve Leren, leder	Åmot
Boye Arntzen, nestleder	Åmot
Hilde S. Grønhovd	Geithus
Vegard Jelstad	Geithus
Kristi Marie Aasand	Hokksund
Pål Stenbro	Vikersund
Grete Leversby Letmolie	Skotselv
Aase Kristin Andreassen	Tyristrand
Hanneke Van Riet Molenaar	Vikersund

Innskytervalgte vararepresentanter:

1. Jon Hovland	Åmot
2. Margaret Hovland Krogstad	Vikersund
3. Turid Rishovd Korsbøen	Vikersund
4. Per Skøien	Åmot

Representanter valgt av de ansatte:

Gro Spone	Vikersund
Øyvind Blix	Vikersund
Lars Willy Danielsen	Åmot

Ansattes vararepresentanter:

1. Ole-Jonny Fjeld	Vikersund
2. Hans Thore Grøterud	Vikersund

Styre:

Trond Gewalt, styreleder
 John Arne Haugerud, nestleder
 Siv Hantho
 Johnny Knutsen
 Tom Berget
 Arnt Olav Svensli, ansattes representant
 Anne Ulberg Leversby, ansattes representant

Vararepresentanter styre:

Ole Eivind Svendby, innskytervalgt
 Gjermund Rønning, innskytervalgt

Ole Gunnar Fidjestøl for de ansatte
 Tove Beate Jelstad for de ansatte

Revisjon:

Statsaut. revisor Thomas Anfinrud Karlsen
 i Ernst & Young A/S

SpareBank
MODUM

SpareBank 1 Modum
NO 937 889 186

Telefon 02270
ms@modum.sparebank1.no
www.modum.sparebank1.no

SpareBank 1 Modum
Postboks 114
3371 Vikersund

Avdelinger:
Vikersund, Vikersundgt. 29
Åmot, Lilleåsgt. 2A
Hokksund, Stasjonsgt. 61
Mjøndalen, Strandveien 39-41